

Voorzitter: Thurlings

Tegenwoordig zijn 65 leden, te weten:

Thurlings, Franssen, Versloot, Vermeer, Schinck, Van der Werff, Veen, Maaskant, Kolthoff, Van Kuik, Van der Meer, Post, Van den Bergh, Zoon, Van Veldhuizen, Van Hemert tot Dingshof, Van Dalen, Mol, Nagel, De Rijk, Steingenga-Kouwe, Leyten-de Wijkerslooth de Weerdesteyn, F. C. de Jong, Zoutendijk, Meuleman, Steenkamp, Van Tets, De Vries, Uijen, Schlingemann, Andriessen, Tjeerdsma, Ermen, Von Meijenfeldt, Feij, Kaland, d'Ancona, Diepenhorst, Vogt, Vis, Van de Zandschulp, Netjes, W. F. de Gaay Fortman, Vonk-van Kalker, Oudenhoven, Van der Jagt, Terwindt, Heijne Makkreel, Schreurs, Oskamp, Vrouwenvelder, Wiebenga, Van Boven, Christiaanse, IJmker, Achterstraat, Vonhoff-Luijendijk, G. de Jong, Van der Werf-Terpstra, Van Hulst, Van Krimpen, Schouten, Van Soest-Jansbeken, Groensmit-van der Kallen en Tummers,

en de heren Van der Stee, Minister van Financiën, Albeda, Minister van Sociale Zaken, Van Amelsvoort, Staatssecretaris van Financiën, De Graaf, Staatssecretaris van Sociale Zaken en Simons, Regeringscommissaris voor de Grondwetsherziening.

De **Voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Baas, B. De Gaay Fortman, Van Waterschoot en Derks, wegens verblijf buitenslands;

Glastra van Loon,

Lamberts en Trip, wegens ziekte;

Kloos, wegens vakantie.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **Voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede:

a. dat het College van Senioren om-trent de op de groene agenda bij II,

sub I vermelde wetsontwerpen een blanco eindverslag heeft vastgesteld;

b. dat de door het College van Senioren te nemen besluiten, alsmede de lijst van ingekomen stukken met de door mij gedane voorstellen voor de leden ter inzage zullen worden gelegd. De op het vorenstaande betrekking hebbende stukken zullen in de Handelingen worden opgenomen. Ingevolge artikel 41 van het Reglement van Orde liggen ook de notulen van de vorige vergadering voor de leden ter inzage. Tenzij enig lid hiertegen vóór het einde der vergadering bezwaar maakt, zal worden aangenomen, dat de Kamer akkoord gaat met de voorstellen en dat zij de notulen goedkeurt;

c. dat ik bericht van verhindering tot bijwoning van de vergadering heb ontvangen van de Ministers van Binnenlandse Zaken, van Verkeer en Waterstaat, van Onderwijs en Wetenschappen, voor Wetenschapsbeleid en Wetenschappelijk Onderwijs en van de Staatssecretarissen van Justitie, van Binnenlandse Zaken, van Volksgezondheid en Milieuhygiëne en van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, mevrouw Kraaijeveld-Wouters. Zij zullen bij de wetsontwerpen hun Departement betreffende zo nodig worden vervangen door respectievelijk de Minister en de Staatssecretaris van Sociale Zaken.

Aan de orde is de **herstemming** over het wetsontwerp **Verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet van bepalingen inzake de inrichting en de samenstelling van de Staten-Generaal (14 222)**.

De **Voorzitter**: Ik breng in herinnering dat dit wetsontwerp verleden week in stemming is gebracht en dat toen de stemmen hebben gestaakt. Ingevolge artikel 39 van het Reglement van Orde moet nu opnieuw worden gestemd. Indien vandaag de stemmen andermaal zouden staken, zou het wetsontwerp verworpen zijn.

De **Voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Zoutendijk** (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een aantal leden van mijn fractie hebben verleden week vóór het wetsontwerp 14 222 gestemd. Zij deden dat ondanks het feit dat ook zij grote bezwaren hadden tegen het in de Tweede Kamer aangenomen amendement, waardoor de Voorzitter van de Eerste Kamer niet langer Voorzitter van de Verenigde Vergadering zal zijn, maar meenden gevolg te moeten geven aan het dringend beroep van de Minister om hierin geen aanleiding te zien, het wetsontwerp te verwerpen.

Inmiddels is gebleken, dat genoemde bezwaren toch zo ernstig in deze Kamer leven, dat, zo het wetsontwerp vandaag al mocht worden aangenomen, aanvaarding in tweede lezing weinig waarschijnlijk is. In verband met een vlot verloop van de totale grondwetsherziening komt het ons voor, dat het onder die omstandigheden de voorkeur verdient dat het wetsontwerp thans verworpen wordt, zodat de Minister de mogelijkheid krijgt, op korte termijn een nieuw wetsontwerp bij de Tweede Kamer in te dienen. Om die reden hebben bedoelde leden van mijn fractie besloten hun stem thans aan het wetsontwerp te onthouden.

Het wetsontwerp wordt met 40 tegen 24 stemmen verworpen.

Tegen hebben gestemd de leden: Schlingemann, Andriessen, Tjeerdsma, Von Meijenfeldt, Feij, Kaland, Diepenhorst, Netjes, W. F. de Gaay Fortman, Oudenhoven, Van der Jagt, Terwindt, Heijne Makkreel, Schreurs, Vrouwenvelder, Wiebenga, Van Boven, Christiaanse, Achterstraat, Vonhoff-Luijendijk, G. de Jong, Van der Werf-Terpstra, Van Hulst, Schouten, Van Soest-Jansbeken, Groensmit-van der Kallen, Franssen, Van der Werff, Veen, Van Kuik, Van Hemert tot Dingshof, Van Dalen, Leyten-de Wijkerslooth de Weerdesteyn, F. C. de Jong, Zoutendijk, Meuleman, Steenkamp, Van Tets, De Vries en de Voorzitter.

Voorzitter

Voor hebben gestermd de leden: Ermen, d'Ancona, Vogt, Vis, Van de Zandschulp, Vonk-van Kalker, Oskamp, IJmker, Van Krimpen, Versloot, Vermeer, Schinck, Maaskant, Kolthoff, Van der Meer, Post, Van den Bergh, Zoon, Van Veldhuizen, Mol, Nagel, De Rijk, Steingenga-Kouwe en Uijen.

De **Voorzitter**: Ik verzoek het college van Senioren nu direct bijeen te komen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van de wetsontwerpen:

Wijziging van hoofdstuk IXA (Nationale Schuld) van de begroting van uitgaven van het Rijk voor het jaar 1980 (verzamelontwerp; eerste wijzigingsvoorstel) (16 423);

Intrekking van de wet van 1 november 1962 (Stb. 483), betreffende heffing van een bijzondere belasting door de provincie Friesland (16 480);

Wijziging van hoofdstuk VIII (Departement van Onderwijs en Wetenschappen) van de rijksbegroting voor het dienstjaar 1977 (16 257);

Naturalisatie van Alves da Silva, Fernando Jorge en 25 anderen (16 436);

Naturalisatie van Arun, Esmer en 24 anderen (16 437);

Naturalisatie van Ajoku, Jonathan en 25 anderen (16 438);

Naturalisatie van Angyán, Gábor Sándor en 23 anderen (16 439);

Naturalisatie van Agouzoul, Mohamed en 23 anderen (16 444);

Naturalisatie van Badal, Mangaldei en 20 anderen (16 457);

Naturalisatie van Beehary, Robert Berty en 25 anderen (16 458);

Naturalisatie van Abel Rahman, Mohamed en 25 anderen (16 459);

Naturalisatie van Amlacher, Paul en 22 anderen (16 460);

Naturalisatie van Al-Mulla, Farid en 23 anderen (16 461);

Naturalisatie van Abdul, Hamid en 24 anderen (16 463);

Naturalisatie van Brito, Ricardo Maria en 23 anderen (16 464);

Naturalisatie van Assefa, Taye en 25 anderen (16 477);

Naturalisatie van Abelshausen, Johannes Antoon Frederik en 26 anderen (16 478);

Naturalisatie van Andrew Abid Anselm en 23 anderen (16 497);

Naturalisatie van Van Baal, Peter Everhard en 22 anderen (16 498);

Naturalisatie van Goenawan, Margaretha Margie en 19 anderen (16 514);

Naturalisatie van Agbeko, Jacob Abbey en 21 anderen (16 515);

Naturalisatie van Biber, Anna Resi Anthonia en 24 anderen (16 516);

Naturalisatie van Brings, Hans Wilhelm en 26 anderen (16 517);

Naturalisatie van Alves Fortes, Domingos en 25 anderen (16 522).

Deze wetsontwerpen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De **Voorzitter**: Alvorens over te gaan tot de behandeling van de wetsontwerpen betreffende Sociale Zaken, deel ik mede dat de Regering heeft gevraagd of het mogelijk is, het wetsontwerp Verlenging van de werkingsduur van de Tijdelijke Wet Arbeidsvoorwaarden collectieve sector (16 524) vandaag nog in behandeling te nemen. Voordat wij op dit punt een beslissing nemen, geef ik de voorzitter van de Vaste Commissie voor Sociale Zaken, de heer Franssen, de gelegenheid, hierover een verklaring af te leggen, waarop ik gaarne een reactie van de kant van de Minister van Sociale Zaken verneem.

□

De heer **Franssen** (CDA) (Voorzitter van de vaste Commissie voor Sociale Zaken): Mijnheer de Voorzitter! De vaste commissie heeft kennis genomen van het verzoek van de Regering om wetsontwerp 16 524 vandaag nog in behandeling te nemen, nu wetsontwerp 16 505 vooralsnog niet door de Tweede Kamer is behandeld. Wij hebben echter ernstige bezwaren tegen behandeling van dit wetsontwerp.

Behalve de verlenging, die wij acceptabel vinden, is medegedeeld dat men gebruik zal maken van de mogelijkheid om de werkingssfeer aanzienlijk uit te breiden. Om die reden is de commissie van mening dat het niet alleen om een verlenging gaat. Hiervoor zou een veel fundamentele discussie nodig zijn. Er wordt op deze manier ook vooruit gelopen op de beschouwingen die nog over wetsontwerp 16 505 moeten worden gehouden.

De commissie doet dan ook een dringend beroep op de Minister om vooralsnog niet over te gaan tot uitbreiding van de categorieën, maar deze te houden op de omvang van verleden jaar, voor zover de paralleliteit met andere inkomensgroepen ge-

waarborgd is. Indien de Minister hier toe bereid is, kunnen wij vanmiddag dit wetsontwerp – dat dan van eenvoudige aard is – alsnog behandelen.

□

Minister **Albeda**: Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt mij goed om nog eens uiteen te zetten waarom het afzonderlijke regime voor de verschillende sectoren in de collectieve sector noodzakelijk was. Het gaat om een brede groepering, omvattende trendvolgers en niet-trendvolgers.

Het gemeenschappelijk kenmerk van deze groep is dat ze alle betaald worden door de collectieve sector, direct, of via premieheffing. Hiervoor is een structurele wetgeving nodig, die pas definitief klaar is op het moment dat de Raamwet-inkomensvorming er is. Vooruitlopend daarop, ligt er een nieuw wetsontwerp bij de Tweede Kamer.

In de memorie van toelichting bij wetsontwerp 16 524 kan men zien dat de strekking ervan reeds zo breed was dat het gebruikt kan worden voor trendvolgers en niet-trendvolgers. Tot nu toe is het alleen gebruikt met het oog op het regime voor trendvolgers. Dit is gedaan om ervoor te zorgen dat deze hetzelfde regime volgen als ambtenaren. Dat wil zeggen, dat de bestekortingen ook op hen worden toegepast.

Nu spreken wij (het leek ons juist dit te vermelden in de memorie van toelichting) over de gehele groep, trendvolgers en niet-trendvolgers, allen voldoende aan dezelfde criteria, hetgeen reeds mogelijk was in het bestaande wetsontwerp. Wij denken dat dit nodig is in verband met de paralleliteit in die hele sector van categorieën, gefinancierd door de collectieve sector.

Ik weet niet of iedereen zich dit duidelijk realiseert, maar ik wil de Kamer er wel op wijzen dat, op het moment waarop deze groepen buiten het wetsontwerp 16 524 worden gelaten, voor hen overblijven het regime van de *Loonwet*, zoals die inmiddels is gemaakteerd.

Dit betekent dat, wanneer er in collectieve arbeidsovereenkomsten dingen zouden gebeuren waarvan de Regering vindt dat ze niet kunnen (het zijn nu eenmaal betrekkelijk simpele sectoren waarin men afspraken maakt en de rekening kan declareren bij de overheid), wij een specifieke, op die sector gerichte loonmaatregel zullen moeten uitvaardigen. Ik weet niet of dit niet een veel zwaarder wapen is (ik denk bij voorbeeld aan de strafsanc-

Grondwet
Nationale Schuld
Provinciale belastingen
Onderwijs en Wetenschappen
Naturalisaties
Sociaal-economisch en fiscaal beleid
1981

VERBETERING

Op bladzijde 316 van de Handelingen van de Eerste Kamer van 23 december 1980 dient bij de naturalisatieontwerpen na wetsontwerp nr. 16 461 te worden ingevoegd:

Naturalisatie van Abdul, Azeez en 30 anderen (16 462);

Albeda

ties) dan het instrument waarover wij beschikken krachtens wetsontwerp 16 524.

De heer **Fransen** (voorzitter van de vaste Commissie voor Sociale Zaken): Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt mij gewenst, dat de vaste commissie zich hierop beraadt.

De **Voorzitter**: Het lag reeds in mijn voornemen nu niet te besluiten over de toevoeging van wetsontwerp 16 524 aan de agenda van vandaag, doch dit straks te doen nadat ik hierover heb kunnen overleggen met het College van Senioren. Ik hoop dan te kunnen beschikken over het advies van de vaste Commissie voor Sociale Zaken en dat deze commissie tijdig zal kunnen beschikken over afschriften van het stenogram van de zojuist gevoerde korte discussie.

Aan de orde is de behandeling van de wetsontwerpen:

Nadere wijziging van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (Wijziging verdeling van premie tussen werkgever en werknemer) (16 297);

Nadere wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten en de Ziekenfondswet (herziening aanpassingsmechanisme van de maximum premie-inkomensgrens voor de volksverzekeringen, van de loongrens van de verplichte ziekenfondsverzekering en van de Rijksbijdrage aan het Ouderdomsfonds, het Algemeen Fonds Bejaardenverzekering, alsmede van de bijdrage van het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten aan het Praeventiefonds) (16 426);

Herziening van het wettelijk minimumloon, enige sociale verzekeringsuitkeringen en een aantal andere uitkeringen en pensioenen per 1 januari 1981 en 1 juli 1981 (16 504).

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Versloot** (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! In de eerste plaats hebben wij ter bespreking het wetsontwerp 16 297 tot wijziging van de verdeling van de WAO-premie tussen werkgever en werknemer. De bezwaren van mijn fractie tegen dit wetsontwerp vallen in belangrijke mate samen met die welke voor mijn fractie mede golden ten aanzien van het wetsontwerp 16 503 dat wij verleden week in deze Kamer behandelden.

Wat ons steeds ernstiger begint te geen te staan, is een vorm van wetgeving die niets anders meer bevat dan vage, ruim geredigeerde bevoegdheden, waarna men dan in de verdere schriftelijke en mondelinge gedachtenwisseling kan vinden welke beperkingen Regering en parlement menen op die ruime bevoegdheden te moeten aanbrengen in de vorm van beloften en vermaningen. De rechtsregels die krachtens dit soort wetgeving in de praktijk zullen moeten gaan gelden, zijn hierdoor moeilijk herkenbaar en onomschreven.

Zij zijn niet vatbaar voor amendering en kunnen, als de Regering daartoe aanleiding aanwezig acht, terloops gewijzigd worden, omdat voor de verleende bevoegdheid geen doelstelling, richtsnoer of grens meer in de wet is te vinden.

Artikel 77 van de WAO was al een voorbeeld van dit soort van oneigenlijke wetgeving, al was daarbij ten minste nog een grens gesteld aan de bevoegdheid tot premieverdeling, namelijk niet meer dan de helft voor rekening van de werknemer.

Nu wordt zelfs dit laatste element van rechtszekerheid uit de wet verwijderd. Daarvoor in de plaats komt de mededeling, dat het werkelijke systeem van premieverdeling, zoals dat tot nu toe gehanteerd is in overeenstemming met een afspraak met de Stichting van de Arbeid – let wel! – in beginsel kan worden voortgezet.

Ik onderstreep hierbij de woorden 'in beginsel' en 'kan'. Het kan inderdaad. Er is echter geen enkele zekerheid dat het zal gebeuren. De bevoegdheid van de Regering is eenvoudigweg veel groter. De woorden, dat het bestaande stelsel verder 'in beginsel kan worden toegepast', kan men terugvinden in het slot van de memorie van antwoord.

Het betreft dus weer een beleidsvoornemen van de Staatssecretaris, maar geen rechtsregel. Het is een beleidsvoornemen dat, als de Regering zich daartoe genoopt voelt, kan worden herzien, eigenlijk zonder voorkenis en zonder noodzaak van instemming van het parlement.

De reden waarom het onmogelijk zou zijn om het waarschijnlijk toch wel begrijpelijk omschrijfbaar systeem, dat thans wordt toegepast, in de wet vast te leggen, blijkt uit niets. Is het de onmacht van de wetgevingsafdeling van het departement of gemakzucht dan wel gemakzucht van het parlement, dat het zich een dergelijke onbeperkte en oncontroleerbare delegatie van regelingsbevoegdheid laat aanleunen?

Wij hebben geen verklaring voor het verschijnsel. Wij zijn echter niet meer bereid, daaraan mee te werken, zelfs niet voor een overigens al weer evenzeer volstrekt onbepaalde 'tijdelijke' duur.

Wij tekenen hierbij aan, dat wij op zichzelf geen enkel bezwaar hebben tegen het verdelingssysteem, zoals dat op dit ogenblik wordt toegepast. Ons bezwaar is alleen technisch; de volstrekte vrijblijvendheid van dit soort wetgeving.

Ik kom nu te spreken over wetsontwerp 16 426 betreffende het aanpassingsmechanisme voor de premie-inkomensgrens van de volksverzekering en de loongrens voor verplichte ziekenfondsverzekering met enige rijksbijdragen. Van dit wetsontwerp kan in ieder geval niet gezegd worden, dat het niet duidelijk zegt wat het bedoelt. Niettemin is het ons onduidelijk waarom dit wetsontwerp wordt ingediend, behalve voor de beperkingen van de overheidsbijdragen.

Wat de regeling ten aanzien van de premie-inkomensgrens en de toelatingsgrens voor de ziekenfondsverzekering betreft, merk ik op, dat het effect is, dat de hoogste inkomenstranche en daarmee de relatief hoogste bijdrage aan het premie-inkomen van de betrokken verzekeringen worden afgesneden.

Daartegenover, omdat uitkeringen in deze verzekeringen nu eenmaal niet inkomensafhankelijk zijn, staat een aanmerkelijk geringere verlichting van de uitkeringen. De druk van de resterende uitkeringen op het resterende premie-inkomen wordt dus zwaarder en moet leiden tot premieverhoging voor de lagere inkomensgroepen. De logica daarvan is voor ons volstrekt onbegrijpelijk.

In het beeld van de ziekenfondsverzekering wordt dat alleen nog maar erger. Immers, ondanks de relatief hoge premie voor de inkomensgroepen juist onder de loongrens is deze premie als regel nog steeds lager dan voor een particuliere ziektekostenverzekering van dezelfde kwaliteit. De Ziekenfondsraad heeft meegedeeld, dat door deze maatregel ongeveer 6000 verzekerden meer buiten het systeem zullen vallen dan bij de toepassing van het geschoonde indexcijfer. Deze 6000 mensen zullen dit als een extra belasting ervaren. Zij zullen immers hun netto besteedbaar inkomen als verminderd ervaren, zij het in een enigszins geringere mate dan met de schoning van het indexcijfer overeenkomt. Daar zij weliswaar achteruitgaan wat het netto besteedbaar inkomen betreft, maar wat

Versloot

minder dan de schoning van het indexcijfer aangeeft, krijgen zij nu onverhoeds de extra last van een particuliere ziektekostenverzekering opgelegd, die juist voor grotere gezinnen bijzonder zwaar weegt.

Wij zien dat als een volstrekt onwenselijk verschijnsel waarvoor geen goede gronden zijn aangevoerd. De enige reden lijkt te liggen in de bureaucratische schoonheid van het hanteren van vergelijkbare aanpassingsmechanismen voor verschillende doelen. Voor dit soort schone systematiek hebben wij, gegeven de meervoudige onwenselijkheid van de effecten, geen waardering.

Ik kom tot slot aan wetsontwerp 16504, de herziening van het wettelijk minimumloon en enige sociale verzekeringsuitkeringen per 1 januari 1981 en 1 juli 1981. Reeds bij de behandeling van de wet van 25 juni 1980 hebben wij onze ernstige bezwaren tegen deze wijze van omgaan met het minimumloon uitgesproken.

Dezelfde bezwaren gelden in nog veel sterkere mate voor de herhaling van de operatie die nu plaatsvindt. Het uitschuiven en nog verder uitschuiven wordt daarmee tot een soort van besmettelijke ziekte. Zelfs als het toeval met zich zou brengen, zoals ons dan in de toelichting wordt voorgehouden, dat per 1 juli 1981 geen verder uitschuiven nodig is, om een gelijke mutatie te verkrijgen tussen de regelingslonen en het minimumloon, dan nog blijft er de grote kans dat per 1 januari 1982 nieuwe discrepanties ontstaan en wij opnieuw moeten uitschuiven.

Die discrepanties zijn nu eenmaal aan het naijlingsstelsel inherent. Zij zijn vanzelfsprekend. Wie daarvoor bevreesd is en de effecten daarvan liever niet tegenkomt, kan dan beter het naijlingsstelsel afschaffen in plaats van het in schijn handhaven, uitsluitend voor die toevallige situaties, waarin de effecten ervan niet als hinderlijk worden ervaren.

Wat de Regering ons nu vraagt te doen, is het telkens ad hoc toepassen van een willekeurig niet in algemene wetgeving vastgelegd, dus buitenwettelijk systeem, daarmee even zovele malen een wel algemeen vastgelegd systeem buiten werking stellend.

Het is naar ons gevoelen onoprecht en innerlijk tegenstrijdig en in strijd met eisen van goede wetgeving, ook al stemt telkens een meerderheid van het parlement er blijkbaar mee in. Mijn conclusie is dat mijn fractie, tenzij zij door het antwoord van de Regering mocht worden overtuigd, tegen deze wetsontwerpen zal stemmen.

□

De heer **Franssen** (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal mij, sprekend voor de CDA-fractie beperken. Immers, wij hebben in de beide voorafgaande weken al uiteengezet waarom op dit moment, en dit is eigenlijk al te laat, het tering naar de nering zetten tot maatregelen noodzaakt. Niemand, ook mijn fractie niet, doet dat graag. Integendeel, het gebeurt met een zekere tegezin om erger te voorkomen.

Wij zijn er niet op uit de werknemers of de minst draagkrachtige uitkerings-trekkers te pakken, zoals anderen ons wel eens in de schoenen willen schuiven. Men behoeft echt geen profeet of doemdenker te zijn om te voorspellen dat ernstiger ingrepen voor de deur staan.

Welke samenstelling de regeringen in de tachtiger jaren ook mogen hebben, er zal in de particuliere sfeer gematigd moeten worden of dat nu gebeurt door middel van hogere collectieve inhoudingen, of door beperking van de inkomens of door mengvormen.

Tot nu toe gebeurt dat ons inziens op een alleszins verantwoorde wijze waarbij de laagste inkomens-trekkers nog vergaand kunnen worden ontzien. Er kan zelfs betwijfeld worden of daarbij voldoende oog is voor de reële behoeften van de huishoudens.

Wij zijn van mening – wij zeggen het nog maar eens – dat inkomens-draagkracht en werkelijke behoeften te veel op het individuele inkomen zijn afgestemd.

Ik kom na deze algemene opmerkingen tot wetsontwerp 16297 betreffende de wijziging in de premieverdeling door arbeidsongeschiktheidsvoorzieningen. Vanuit onze visie op samenwerking in de arbeidsgemeenschap en de daaruit voortvloeiende gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers achten wij het gelijkelijk dragen van risico's en van premies ter dekking van dit risico een redelijk uitgangspunt.

Tegen de achtergrond van de bestaande situatie werd ernaar gestreefd bij de totstandkoming van de WAO per 1-7-1967 de totale premielast der sociale verzekeringswetten evenwichtig te verdelen.

Om te voorkomen dat de werknemers er toen ongeveer 2,7 procent slechter op zouden worden ten opzichte van de werkgevers, werd van de totale WAO-premie 3,45 procent op de werkgevers gelegd en 0,75 procent op de werknemers. Vervolgens zouden de stijgingen gelijkelijk, dus op fifty-fifty-basis, worden gedragen.

Na de invoering van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet, welke

ook als basisvoorziening voor de werknemers met hogere aanspraken ging gelden, kwam de premie van die basisvoorziening geheel ten laste van de werkgevers. Daarmede werd het oorspronkelijke uitgangspunt verlaten.

Naarmate de bodemvoorziening een belangrijker deel van de gemiddelde werknemers WAO-uitkering ging vormen werd het gezamenlijk risico dragen meer geweld aangedaan.

Men zou daar niet zo zwaar aan behoeven te tillen, wanneer het om percentages ging zoals waarmede werd gestart en/of wanneer het ruim gesteld was met winstmarges voor werkgevers. Zo is het echter niet. De percentages zijn als kometen gestegen, zodat de sociale lasten een steeds groter deel van de loonkosten zijn, en de winstmarges zijn in tegenovergestelde richting gegaan.

Het lijkt ons dan ook alleszins redelijk, nu het gezamenlijk dragen in de onderbouw is verlaten, ook de bovenbouwverdeling te herzien in die zin dat de evenwichtige verdeling over het totaal van onder- en bovenbouw zo nodig kan worden hersteld. Kan de bewindsman in dit verband aangeven hoe de gewogen gemiddelde percentages voor de totale voorziening voor werkgevers en werknemers thans wordt?

Realiseert de Minister zich ook dat nu nog sterker druk op de inkomens-groepen tussen de franchise en maximumpremiëgrens ontstaat? Is dat in de geproduceerde 'inkomensplaatjes' verdisconteerd? Wat denkt de Minister daar in de toekomst aan te doen? Blijkt uit een en ander niet opnieuw dat integratie van onze sociale zekerheden zeer gewenst is?

Sociale zekerheden, zowel volks- als werknemersvoorzieningen hebben onze warme sympathie, maar het wordt steeds duidelijker dat mede door deze overdrachten, door subsidies en overige financiële tegemoetkomingen het werkelijke besteedbare inkomen tussen minima en modaal en van modaal naar twee maal modaal zeer gering is geworden.

Is het juist dat er een rapport Inkomensprijzen 1979 is, waaruit dit blijkt? Zo ja, dan stellen wij het zeer op prijs daar inzage van te krijgen. Kan de Minister er iets naders over zeggen?

Er is nog een punt waar wij in het kader van dit wetsontwerp op zouden willen wijzen en dat is de samenhang van premiedagloonmaxima en uitkeringdaglonen; het is ons opgevallen dat daartussen thans een verschil ontstaat van f 3,01 per dag, namelijk tussen f 243 en f 239,99. Per jaar geldt dan dus ruim f 180 minder als maximum-

Franssen

uitkeringsbasis dan als maximum-premiebetalingsbasis.

Mijn fractie vraagt zich af hoe dit komt en of hier een begin wordt gemaakt met fiscalisering van de bijdrage grenzen. Tegen een dergelijke ontwikkeling zouden wij ernstige bezwaren hebben. Wij zullen de reactie van de bewindsman met grote belangstelling volgen. Ik kom thans tot wetsontwerp 16 426 betreffende de aanpassingsmechanismen voor de maximumpremieinkomensgrenzen voor de volksverzekeringen, de loongrens van de verplichte ziekenfondsverzekering en een aantal rijksbijdragen aan sociale fondsen. In afwachting van de studieresultaten met betrekking tot de heffingsgrondslagen van de sociale verzekering achten wij de voorgestelde indexering zeer wel verdedigbaar.

Overigens moet wel zoveel mogelijk worden voorkomen dat er wat de ziekenfondsgrens betreft een duiventil-effect ontstaat. Blijft dit zo of ontstaat hier nu verschil? De ervaring heeft geleerd dat zowel de overgang naar de vrijwillige particuliere ziektekostenverzekering als het terug moeten naar de verplichte verzekering bij de betrokkenen op weerstanden stuit, die van respectievelijk financiële en van emotionele aard zijn. Ondanks de door ons gesignaleerde vragen zal onze fractie voor het wetsontwerp stemmen.

Mijnheer de Voorzitter! Sprekend over de herziening van het wettelijk minimumloon, enige sociale verzekeringsuitkeringen en een aantal andere uitkeringen en pensioenen ben ik bij wetsontwerp 16 504 gekomen. Een hernieuwd uitschuifvoorstel. De bedoeling is een deel van de normale aanpassing die volgens de wettelijke regels op 1 januari plaats zou vinden uit te stellen, op te schorten, tot 1 juli. Daarmede wordt voorkomen dat de minima meer stijgen dan de overige lonen, in het bijzonder die welke er net boven liggen.

Opnieuw blijkt dat de najlingsindexering problemen oproept, zo gauw als de vooroplopende regelingslonen geremd worden. Om het in autorijtuimen te zeggen, de achterrijdende wagen botst op zijn voorligger wanneer deze remt.

Daaruit zou de verkeerspolitie afleiden dat de achteroprijdende wagen te traag remde en/of te weinig afstand hield. De Minister wil daarom de afstand enigermate in stand houden, want er blijft hem weinig anders over.

Doorfilosofierend lijkt het ons evenmin onwaarschijnlijk dat de verschillen toch te gering zijn geworden en dat

weegt zwaar nu zoveel uitkeringen en voorzieningen aan het minimumloon gekoppeld zijn. Er dreigt om het zo te zeggen een kettingbotsing.

Te betreuen blijft dat nu alles aan alles gekoppeld is ook de echte minima, dat wil zeggen degenen die echt niet meer dan voor de minimumbehoeften besteden hebben, hiermede getroffen worden, ook al zijn er meer algemene verzachtende maatregelen genomen.

Gezien de grote en ons inziens onaanvaardbare consequenties voor de werkenden onderling, tussen werkenden en nietwerkenden en de financiële uitstralingsgevolgen naar andere uitkeringstrekkers, achten wij de strekking van het wetsontwerp de minst kwade oplossing, zolang de najlingsstudie en de studie betreffende de lokatie van de echt minstdraagkrachtigen niet zijn afgerond. Wij zullen dan ook vóór dit wetsontwerp stemmen.

□

De heer **Van Tets** (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Nu wij hier te maken hebben met slechts enkele onderdelen van een pakket, dat in hoofdzaak in vorige weken reeds is afgehandeld, zal ik met enkele opmerkingen volstaan. Bij de beantwoording van vragen van de zijde van de CPN inzake de koopkrachtontwikkeling en de invloed daarop van gemeentelijke belastingen en tarieven is gesteld, dat deze laatste buiten beschouwing blijven, immers niet in het CBS-pakket zijn opgenomen.

Als gevolg hiervan zal er invloed op de werkelijke koopkrachtontwikkeling optreden, indien die stijgingen afwijken van die van het pakket. De Minister stelt dan dat naar zijn mening de huidige werkwijze aanvaardbare uitkomsten voor het te voeren beleid oplevert. Bij de behandeling in de Tweede Kamer van de tegenvallers die hebben geleid tot een vergroting van het generaliseerde financieringstekort is gesteld dat deze tegenvallers, voor zover aangetroffen bij de lagere overheid, grotendeels zijn veroorzaakt door lagere inkomsten van de grondbedrijven.

Dit zou bepaalde gemeenten ertoe kunnen brengen andere inkomsten te willen verhogen. De opvatting van de Minister, dat de huidige werkwijze aanvaardbare uitkomsten oplevert, dient dan wél in te houden dat het Rijk de lagere overheid te dezer zake strak in de hand houdt en dat een sterkere stijging van gemeentelijke belastingen en tarieven dan de stijging van het pakket waarmee wordt rekening gehouden, wordt voorkomen.

Kan de Minister ter zake een toezegging doen?

De uitschuifoperatie is een onderdeel van een geheel van maatregelen om het koopkrachtplaatje in orde te krijgen en uitstralingseffecten in de rest van het loongebouw te voorkomen, met name in het onderste deel ervan, waar het verschil tussen minimum en modaal toch al te veel in elkaar is gedrukt.

De Minister heeft in de Tweede Kamer gezegd, juist vanuit die invalshoek grote bezwaren te hebben tegen het vervangen van de korting om de vakantietoeslag door een extra half procent vermindering van de prijscompensatie. Zou de Minister dat nog eens willen uitleggen?

In mijn misschien te simplistische gedachtengang levert een half procent verlaging van de vakantietoeslag, gegeven het feit dat deze vakantietoeslag bij het minimumloon al 7,5% was en deze vermindering daar derhalve nihil bedraagt, juist het effect op dat van een verder ineendrukken van de beloningen in deze onderste lagen van de loonstructuur sprake is.

Ten slotte wil ik opmerken dat ik met voldoening heb gelezen dat de Minister heeft gesproken in termen van een omvangrijk programma van reparatiewetgeving, waarmee Staatssecretaris De Graaf bezig is.

Dat scheidt voldoening, omdat het mij voorkomt dat in dit soort van zaken een grote paralleliteit behoort te bestaan tussen maatregelen in de belasting sfeer en in de sociale verzekerings sfeer en dat het onjuist is indien deze achter een rookgordijn van verhullend woordgebruik wordt verdoezeld.

Dat geldt voor de uitvoering van de wetgeving, dus het tegengaan van misbruik, ontduiking en fraude maar ook voor de reparatiewetgeving, het tegengaan van oneigenlijk gebruik. Ik hoop dat de Minister in de opstelling ter zake, die hij indiceerde, zal volharden en deze zo mogelijk nog zal accentueren.

De beraadslaging wordt geschorst.

Aan de orde is de behandeling van de wetsontwerpen:

Verlenging van de geldingsduur van de tijdelijke zelfstandigenaftrek voor kleinere zelfstandigen in de inkomstenbelasting (16 452);

Wijziging van de inkomstenbelasting en van de loonbelasting (beperking van de aftrekbare giften, tarief-

Voorzitter

verlaging, verlaging van de bejaarden-afrekken en wijziging van de arbeidsongeschiktheidsaftrek), alsmede wijziging van de vermogensbelasting (wijziging van de invaliditeitsaftrek) (16 475);

Verhoging van de alcoholaccijns (16 500);

Verhoging van de accijns van benzine (16 501);

Verhoging van de accijns voor sigaretten en kerftabak (16 502).

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Terwindt** (CDA): Mijnheer de Voorzitter. Wat de wetsontwerpen nrs. 16 452 en 16 475 betreft, merk ik op dat de commissie zich in het verslag wilde onthouden van het maken van opmerkingen en het stellen van vragen. Wel behield men zich het recht voor, bij de openbare behandeling nader in te gaan op met deze wetsontwerpen verband houdende onderwerpen.

Wat betreft de wetsontwerpen nrs. 16 500, 16 501 en 16 502: In verband met de korte tijd, die de Kamer is gelaten voor het voorbereidend onderzoek en de openbare behandeling van de genoemde wetsontwerpen, ziet de commissie zich genoodzaakt om zich in dit geval te onthouden van het maken van opmerkingen en het stellen van vragen. Wel behield men zich het recht voor om bij de openbare behandeling nader in te gaan op met deze wetsontwerpen verband houdende onderwerpen.

De **Voorzitter**: Ik geef wederom het woord aan de heer Terwindt voor het afleggen van een verklaring.

□

De heer **Terwindt** (CDA): Mijnheer de Voorzitter. Namens de vaste Commissie voor Financiën zou ik gaarne de volgende verklaring willen afleggen. Het is betreurenswaardig vast te stellen, onder welke omstandigheden deze commissie genoodzaakt was de behandeling van de wetsontwerpen 16 452, 16 475, 16 500, 16 501 en 16 502 voor te bereiden.

Had men bij de voorbereiding van de wetsontwerpen nrs. 16 452 en 16 475 nog amper de tijd voor het opstellen van een voorlopig verslag, ter zake van de wetsontwerpen nrs. 16 500, 16 501 en 16 502 ontbrak zelfs deze mogelijkheid. Het zal u niet verwonderen, dat zulks in hoge mate de ergernis van de leden van de commissie heeft gewekt. Onder dergelijke omstandigheden komt de kwaliteit van de wetgeving in gevaar.

Immers, zorgvuldigheid is daarbij een eerste vereiste. De commissie is van mening, dat de Regering de diverse onderdelen van het dekingsplan veel te laat bij de Tweede Kamer heeft ingediend. Bovendien heeft het feit, dat die onderdelen niet gelijktijdig binnenkwamen, een coherente behandeling in de weg gestaan.

Namens de commissie voor Financiën moet ik met klem tegen deze gang van zaken protesteren. Deze methode van werken staat op gespannen voet met een behoorlijke procedure van wetgeving. Het is daarom slechts na aarzeling, dat de eerstgenoemde commissie besloot haar medewerking te verlenen aan deze zeer overhaaste behandeling van de onderhavige wetsontwerpen, opdat deze nog voor 1 januari 1981 in het Staatsblad kunnen verschijnen.

De **Voorzitter**: Hetgeen de heer Terwindt namens de vaste Commissie voor Financiën heeft opgemerkt, vertolkt het gevoel van de gehele Kamer.

□

De heer **Zoon** (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! 'Of er redenen zijn voor een voortbestaan van de zelfstandigenaftrek, en zo ja in welke vorm, zal worden gezien in de door de Regering toegezegde studie'. Dat zijn geen woorden van mij, maar van de voorganger van de huidige Staatssecretaris, de heer Nooteboom, gesproken tijdens de behandeling van het dekingsplan-1980 in deze Kamer op 19 december 1979.

Die studie is vandaag, 23 december 1980, nog niet gereed maar daar zijn, volgens de nota naar aanleiding van het verslag van de Tweede Kamer en de memorie van antwoord aan deze Kamer, wel verklaringen voor te geven. Op vragen van de fractie van het CDA in deze Kamer wordt geantwoord, dat met name de werkzaamheden rondom het rapport van professor Hofstra een zodanig beslag op de tijd hebben gelegd, dat het niet mogelijk is gebleken de studie tijdig af te ronden.

Het antwoord aan de Tweede-Kamerfractie van de PvdA is, hoe kan het anders, vrijwel gelijklopend. Vrijwel, want daarin wordt nóg een oorzaak genoemd: de andere werkzaamheden op wetgevend terrein.

In het antwoord aan de fractie van de PvdA in de Tweede Kamer zagen wij aanleiding te vragen, of de personeelsbezetting op de directie wetgeving wel groot genoeg is. De bewindslieden antwoorden dat de personeelsbezetting daar niets mee te maken heeft want, zo zeggen zij in de daaraan

vooraangaande zinnen, de voorstellen van professor Hofstra, de beslissing daarover van het kabinet en de gedachtenwisseling in het parlement moesten eerst worden afgewacht en die procedure was pas in juni van dit jaar afgerond.

Wat ik natuurlijk wilde weten, was of het beroep wat op de wetgevende directie was gedaan, niet te groot is geweest voor de bezetting van die directie. De bewindslieden hadden toch gezegd dat het tijdsbeslag zodanig was dat de studie niet kon worden afgerond? Wat verstaan zij dan onder 'tijdsbeslag'? Alleen maar wachten?

Wanneer een bepaalde fiscale maatregel voor de jaren 1975 en 1976 is ingevoerd en vervolgens viermaal moet worden verlengd om ook voor de jaren 1977 t/m 1981 te kunnen gelden, is er reden om ons af te vragen, of een studie nog wel zo dringend nodig is. Kan uit het feit, dat er kennelijk redenen zijn geweest de faciliteit zes jaar – en als het huidige ontwerp wel wordt zeven jaar – toe te kennen, geen conclusie worden getrokken omtrent het al dan niet wenselijke van het continueren van die faciliteit?

Hoeveel zou er bij de schatkist binnenkomen als de faciliteit niet zou worden verlengd? In het wetsontwerp en de Miljoenennota's 1980 en 1981 kon ik daarover niets vinden.

Op onze vraag, of de zelfstandigen er, als gevolg van de gecombineerde effecten van de zelfstandigenaftrek en de koopkrachtvermindering bij anderen, per saldo op vooruit of achteruit zouden gaan, kan geen antwoord worden gegeven. Met een antwoord in de trant van dat, wat aan de fractie van het CDA is gegeven, zou ik overigens al redelijk tevreden zijn geweest.

Mag ik vragen, of bij het vormen van de mening dat de inkomensontwikkeling van zelfstandigen ruwweg – in de memorie van antwoord staat 'grosso modo' maar dat is meer een term voor multinationals dan voor kleine zelfstandigen – in de pas loopt met die van andere groepen, de aangekondigde faciliteiten zoals de voorraadafrek en de vermogensaftrek, mede een rol gespeeld? Met andere woorden: Zitten die er al in of niet?

Mijnheer de Voorzitter! Precies tien jaar geleden, op 22 en 23 december 1970 behandelden wij in deze Kamer wetsontwerp 10790, inhoudende wijzigingen in de inkomsten- en loonbelasting. De toenmalige Staatssecretaris, de heer Grapperhaus, had in dat ontwerp een fors pakket nogal uiteenlopende voorstellen opgenomen. Een daarvan was het huurwaardeforfait –

Zoon

de huidige staatssecretaris zal zich dat nog wel herinneren, want hij heeft aan het debat als lid van deze Kamer deelgenomen – waarover tot op de huidige dag de discussies telkens weer oplaaien.

Dat forfait en de daaraan verbonden consequenties, was toen iets volkomen nieuws, waar met name de Heer De Wilde, woordvoerder voor de VVD, grote bezwaren tegen had.

Doordat de voor- en tegenstanders van onderdelen van het pakket wisselden, kwam het wetsontwerp er door. Onze fractie stemde tegen en een aantal leden van de VVD-fractie eveneens, maar die tegenstemmers waren tegen een onderdeel waar wij voor waren en omgekeerd.

Nog afgezien van het feit dat later telkens weer moest worden nagezocht hoe het ook al weer was, heeft het gebeuren van tien jaar geleden mij afkeurig gemaakt van het presenteren van voorstellen die een nieuw of een bijzonder element bevatten, tezamen met andere voorstellen in één ontwerp. Het parlement moet de kans hebben zich over iets nieuws of iets bijzonders afzonderlijk uit te spreken.

Naar mijn mening had voor de bijzondere verhoging van de inkomstenbelasting ten behoeve van de ex-geïnterneerden zo'n afzonderlijk ontwerp moeten worden ingediend. Het woord bijzonder staat er toch niet voor niets?

Voorts vraag ik mij af, of een uitkering aan ex-geïnterneerden niet op een andere wijze gefinancierd had kunnen worden. Een merkwaardige bijzonderheid van de financiering door middel van een tijdelijke verhoging van de inkomstenbelasting is, dat de uitkeringsgerechtigden zo duidelijk zichtbaar aan hun eigen uitkering meebetalen. Een uitkeringsgerechtigde met een belastbaar inkomen van f 30.000 betaalt 0,6% zelf, een ex-geïnterneerde met een inkomen van f 80.000 2,2%. Wij hebben ons wel eens druk gemaakt om kleinere percentages!

Natuurlijk betalen degenen die de uitkering krijgen bij een andere financieringswijze ook mee, maar dat hoeft niet zo verschrikkelijk direct en zichtbaar te zijn. Het oog wil ook wat, en soms zelfs dat het niet alles ziet.

Ons standpunt ten aanzien van de inflatiecorrectie hebben wij al zo vaak laten horen dat het niet nodig lijkt daarvoor nog beslag op de tijd te leggen. De voorgestelde wijzigingen in de bejaardenaftrek en de arbeidsongeschiktheidsaftrek zijn naar onze mening prematuur.

In de memorie van toelichting wordt onomwonden – en dat valt in de bewindslieden te prijzen – gezegd dat het niet gemakkelijk zal zijn een regeling te construeren die enerzijds voldoet aan de eis dat aftrek alleen wordt toegestaan aan belastingplichtigen die door hulpbehoefte en dergelijke een duidelijk kleinere draagkracht hebben dan anderen, en anderzijds eenvoudig te hanteren is.

Wij kunnen ons zelfs afvragen, of een individualisering van de aftrek die iedereen recht doet, wel goed mogelijk is. Wanneer er duidelijke problemen zijn en geenszins vaststaat hoe zo'n nieuwe opzet zal uitvallen, moet daarop niet worden vooruit gelopen door maar vast een verlaging toe te passen. Het verschil in behandeling van de bejaarden- en de arbeidsongeschiktheidsaftrek met de zelfstandigenaftrek, is opmerkelijk. De zelfstandigenaftrek wordt in stand gehouden, omdat de daarop betrekking hebbende studie nog niet gereed is; de bejaardenaftrek en de arbeidsongeschiktheidsaftrek worden, hoewel ook hier nog geen passende opzet is gevonden – ik herinner eraan dat ook vorig jaar bij de behandeling van het dekkingsplan reeds over het onderzoek werd gesproken – al aangepakt. Vanwaar dit verschil in behandeling? Mijnheer de Voorzitter! Thans wil ik enkele opmerkingen maken naar aanleiding van het overgemaakte huiswerk van de Regering, de accijnsverhogingen. Ik kan er kort over zijn, want zij zijn nog geen week geleden in de Tweede Kamer behandeld. Wij leven wel snel, maar nieuwe feiten kunnen zich in de vier dagen na het aannemen van de wetsontwerpen aan de overzijde nauwelijks hebben voorgedaan. Hoewel ik hoop wel op één, voor onze oordeelsvorming essentieel, nieuw gegeven. Ik kom daar zo dadelijk op terug eerst wil ik enkele opmerkingen van algemene aard maken.

Wat opvalt is dat de indieners van de wetsontwerpen beklemtonen dat de accijnsverhogingen uitsluitend door budgettaire overwegingen zijn ingegeven. Dat betekent dat wordt gehoopt dat het verbruik van alcohol en tabak, dat als schadelijk voor de gezondheid en wat alcohol betreft ook voor de veiligheid, wordt beschouwd, alsmede het benzinegebruik, als gevolg van de accijnsverhoging niet terugloopt.

Dat was verleden jaar wel even anders: toen werd de verhoging van de benzineaccijns op blz. 35 van de Miljoenennota 1980 als volgt gemotiveerd: 'Teneinde de noodzaak tot selectief autogebruik te onderstrepen

wordt voorgesteld de accijns op benzine te verhogen met 4,35 ct per liter.....'. De Nederlandse automobilist kan blijkbaar voor 4 en 35/100 cent al tot selectiviteit worden gebracht. Een hoopvolle gedachte!

Wordt het, zo vraag ik mij af, zo langzamerhand geen tijd dat er een, laat ik maar zeggen integraal beleid wordt gevoerd met betrekking tot het gebruik van producten die schadelijk zijn? Het is namelijk weinig consistent om enerzijds campagnes te voeren tegen roken en drinken en anderzijds vanwege de belastingopbrengst te hopen dat die campagnes niet te veel uithalen.

De Regering moet laten blijken wat zij wil. Als zij vindt dat het verbruik moet worden beperkt, dan moet zij een duidelijk ondubbelhartig beleid uitzetten met maatregelen die beogen het verbruik te beperken en maatregelen om de gevolgen voor degenen die bij de betreffende bedrijfstakken betrokken zijn, redelijkerwijze op te vangen.

De drie wetsontwerpen hebben veel kritiek ontmoet. Behalve van de direct betrokkenen – maar dat is altijd zo – ook in de Tweede Kamer. Vrijwel alle woordvoerders daar gaven te kennen moeite met één of meer van de voorstellen te hebben. De kritiek richtte zich in het bijzonder op het feit dat de bewindslieden weinig oog hadden voor de problemen van het bedrijfsleven en onvoldoende gegevens konden verstrekken over de prijselasticiteiten.

Niet ten onrechte merkte de Staatssecretaris op uit de reacties van alle sprekers te hebben begrepen dat niemand enthousiasme opbrengt voor de accijnsverhogingen.

Hij is de Kamer tegemoet gekomen door wat de marges van de detailhandelaren in sigaretten en kerftabak betreft, mededeling te doen van contacten tussen het Ministerie van Economische Zaken en het bedrijfsleven, waarbij het beleid van de Regering er allereerst op is gericht een verruiming van die marge te bevorderen.

Voorts kwam hij met een wijzigingsvoorstel dat inhield dat de verhoging van de alcoholaccijns wordt gehalveerd. De Staatssecretaris, die er kennelijk van uitgaat dat de vraag in dat deel van de curve volkomen inelastisch is, verwacht dat de extra opbrengst daardoor van 50 mln. naar 25 mln. zal teruglopen.

De dekking van deze f 25 mln. zullen wij aldus de Staatssecretaris, realiseren door versterking van de toepassing van het profijtbeginsel in de sfeer van de retributies. Hoewel er van verschillende kanten in de Tweede Kamer herhaalde-

Zoon

lijk op werd aangedrongen, te zeggen aan welke retributies dan wel werd gedacht wilde de bewindsman niet verder gaan dan toezeggen, dat de concrete uitwerking zo spoedig mogelijk zal komen.

Dit houdt in, dat een ruil wordt voorgesteld, waarbij één van de ruilende partijen wel weet wat hij krijgt, maar niet mag weten wat hij ervoor terug moet geven. Als het spreekwoord: 'als er twee ruilen moet er één huilen' al niet allang bestond, zou je denken dat het door deze Staatssecretaris is uitgevonden.

De Staatssecretaris heeft beide Kamers niet veel tijd gegund om zijn wetsontwerpen te beoordelen. Als wij rekening houden met het feit dat wij de plenaire behandeling in de Tweede Kamer ook in onze beoordeling betrekken, hadden wij maximaal een dag of vier ter beschikking. Dan moet men nog geen baan hebben ook. De Staatssecretaris verwacht kennelijk dat anderen vlug kunnen werken. Wie zo iets van anderen verlangt, moet zelf ook snel kunnen zijn.

Ik neem daarom aan – en nu kom ik op het nieuwe gegeven waarover ik het zojuist had – dat de Staatssecretaris thans kan zeggen, welke retributieverhoging of -verhogingen de Regering op het oog heeft voor de dekking van de 25 mln. lagere alcoholaccijns-opbrengst. Hij zal begrijpen dat de Kamer dat moet weten om een antwoord oordeel over de alcoholaccijnsverhoging te kunnen geven. Ik herinner eraan dat van indieners van amendementen die een budgettair verlies opleveren, wordt verwacht dat zij de dekking ervoor aangeven. Ik zie niet in waarom de Staatssecretaris dat niet zou behoeven te doen.

□

De heer **Christiaanse** (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Voor onze Kamer is het alleen nog interessant om in te gaan op enkele algemene aspecten van deze wetsontwerpen. Ik noem de speciale solidariteitsheffing binnen de inkomstenbelasting voor de Indische ex-gedetineerden – hetgeen niet gebeurt in de vorm van een afzonderlijke heffing – de onverwachte amendering op de aftrekregeling voor giften en de selectiviteit in de belastingheffing bij accijnzen en niet bij de b.t.w.

Dit jaar moest er met het dekkingsplan nogal worden 'geflooderd'. Ik geef daar niet alleen de bewindslieden de schuld van. Niet alleen waren de voorstellen soms laat, ze weken ook af

van de voornemens in de miljoenennota. De voorzitter van de commissie-financiën sprak hier reeds over. Minister-President Van Agt wil minder ministers.

Soms vraag ik mij wel eens af, of deze Staatssecretaris niet graag minister van belastingzaken zou willen zijn, want dan zat hij er dichter op.

Minister **Van der Stee**: Mag ik vragen hoe dit te rijmen valt met een kleiner aantal ministers? Wie zou er dan moeten afvallen?

De **Voorzitter**: In het licht van de vreedzame kerstviering lijkt het mij goed om deze zaak niet verder uit te spitten.

De heer **Christiaanse** (CDA): Misschien is het iets voor de tweede termijn. Dat hangt ook van het antwoord af dat ik krijg op deze suggestie.

Ik kom tot het punt van de solidariteitsheffing van Indische ex-gedetineerden. In het voorlopig verslag vroeg mijn fractie waarom er geen afzonderlijk wetsontwerp is ingediend voor deze tijdelijke verhoging van de loon- en inkomstenbelasting, ter financiering van de 225 mln. ten behoeve van de uitkeringen aan deze ex-gedetineerden in het voormalig Nederlands-Indië.

In de memorie van antwoord staat dat dit geen punt van overweging is geweest bij de Regering. Alleen al getiteld op de bijzondere positie van de Eerste Kamer, die een wetsontwerp in zijn geheel slechts kan verwerpen of aannemen, ware het veel juister geweest deze verhoging niet te vermengen met de verlagingen ter zake van inflatiecorrecties en ophoging van de vrije voeten in dit wetsontwerp 16 475.

Ook in het verleden hebben wij bezwaar gemaakt tegen het opnemen van ongelijksoortige voorzieningen in één wetsontwerp, temeer indien ten aanzien van één onderdeel vrij principiële bedenkingen kunnen rijzen.

Mijn fractie vindt het ongelukkig, dat nu ook de inkomsten- en loonbelasting wordt gebruikt als bestemmingsheffing vóór één bepaalde uitgave van het Rijk. Hier zitten grote risico's in door de koppeling met een specifiek doel. Gewetensbezwaren, leidende tot weigering om te betalen, van hen, die het niet eens zijn met zo'n doel worden aangewakkerd. Op dit punt kom ik nog terug. Bovendien is het in het onderhavige geval onelegant tegen over de ex-gedetineerden.

Indien wij vinden dat zij recht hebben op de onderhavige uitkeringen –

en wij menen dat – is het tegenover hen weinig kies zo pertinent en gericht extra lasten op te leggen. In feite komt het erop neer, dat wij nu tegen een Nederlandse belastingbetaler zeggen: u krijgt in 1981 niet uw 100%-inflatiecorrectie, want uw buurman is Indisch ex-geïnterneerde en daarom brengt u dit 'solidariteitsoffer' om een woord van Minister Wiegel te gebruiken. Zijn er overigens precedents in Nederland in deze vorm, dus binnen de inkomsten- en loonbelasting? Welk budgettair belang is precies gemoeid met het verschil tussen 100% en 80%-inflatiecorrectie?

Nu krijgt men de indruk, dat om politieke redenen coûte que coûte 100% inflatiecorrectie moest worden gegeven. Is het zo onjuist deze tijdelijke verhoging te beschouwen als 'opcenten' voor één jaar op de loon- en inkomstenbelasting? Met de figuren van 'opcenten' op een bepaalde belasting voor een bepaald doel zijn wij meer vertrouwd.

Overigens betalen de ex-gedetineerden in zoverre zij loon- en inkomstenbelasting betalen, zelf ook weer een klein deel van de eigen uitkering. Ook de heer Zoon wees hierop.

Het ware fraaier geweest op een zo grote begroting waaronder uitschuifbare uitgaven voorkomen, dekking te vinden voor deze niet-structurele uitgaaf. Hier wreekt zich het Nederlandse systeem, dat bij begrotings- en belastingbesprekingen in het parlement – maar het geldt ook op de lagere niveaus – bijna alleen wordt gesproken over de additionele uitgaven en belastingen en zo weinig over het bestaande.

Ik sprak zoëven over gewetensbezwaren op belastingterrein. Wij kennen reeds de specifieke voorziening bij AOW-premies e.d., maar dit zijn geen belastingen. Door enige in de pers de aandacht trekkende executies van de boedels van belastingbetalers, die in geweten problemen hebben met bepaalde defensie-uitgaven, is de vraag actueel geworden: mag de belastingbetaler qualitate qua een geweten hebben?

Men vindt bijna nergens beschouwingen over de vraag of, wie belasting betaalt, daardoor verantwoordelijk wordt voor wat de overheid ermee doet. In Nederland heeft D. Brüll onlangs vragen opgeroepen. Hij schreef in Fiscaal Weekblad FED van 29 mei 1980: 'Als een betrekkelijk nieuw verschijnsel bij het herontwaken van het geweten treedt thans op, dat men door de geldsluier heen gaat kijken. Men

Christiaanse

gaat zich verantwoordelijk voelen en stellen voor wat derden met het eigen geld doen. Allerlei instellingen gingen hun beleggingspolitiek heroverwegen. Een volgende stap was het boycotten van financieringsinstellingen, die met spaargeld onrecht financierden. En tenslotte komt op de verantwoordelijkheid voor wat de staat met 'mijn' belastinggeld doet'.

Daar is het aanrakingspunt gelegen met de problematiek die wij hier vandaag bespreken.

Er is onder meer een duidelijke rechterlijke uitspraak van 5 november 1979 van het Gerechtshof 's-Gravenhage over iemand die zijn aanslag inkomstenbelasting met 3% verlaagd wenste te zien, omdat hij het niet eens was met de Nederlandse bijdragen aan ontwikkelingshulp en vooral niet met de wijze waarop deze gelden worden besteed. Hij wenste de 3% door middel van het Internationale Rode Kruis te bestemmen voor humanitaire hulpverlening. Het lijkt mij nuttig, de meest boeiende passage van de overweging van het Hof, waarmee ik het geheel eens ben, te vermelden: Het Hof overwoog: 'dat in de Nederlandse wetgeving een algemeen voorschrift, dat burgers niet gehouden zijn wettelijke bepalingen op te volgen, indien zij hiertegen ernstige gemoeds- of gewetensbezwaren hebben, niet voorkomt, dat weliswaar verscheidene bijzondere wetten regelingen inhouden, welke het mogelijk maken met zulke bezwaren rekening te houden, doch het gerechtshof de mening van belanghebbende, dat hieruit moet worden afgeleid, dat - zij het als ongeschreven recht - de algemene regel bestaat dat dit moet geschieden, niet deelt; dat ook het op zo ruime schaal rekening houden met gemoeds- en gewetensbezwaren de bestuurbaarheid van het land in ernstige mate zou kunnen verstoren, zeker als dit zich ook zou uitstrekken tot bezwaren tegen de bestemming van gelden, die tot het bijdragen in de overheidsuitgaven van de burgers worden geheven;' enzovoorts.

Dit lijkt mij een juiste uitspraak, die de belastingdienst ook volledig rechtvaardiging biedt in - zo nodig als ultimatum remedium - executoriale fase de belastingheffing te realiseren. Maar toch is het verstandig - en dit is de band met het wetsontwerp van heden - geen elementen, hoe ook enigszins verhuuld, in de normale inkomsten- en loonbelastingheffing op te nemen, waarbij opbrengst en doel van de uitgaven worden gekoppeld. Dit is een 'invite' tot gerichte bezwaren.

Wat de tijdelijkheid van de verhoging in het wetsontwerp van deze bestemmingsheffing betreft, behoeft niet het gevaar te worden geducht, dat de opbrengst na één jaar in de algemene middelen vloeit. Nu is reeds vastgelegd, naar ik meen in artikel IV van het wetsontwerp, dat met ingang van 1982 het inkomstenbelasting- en loonbelasting-tarief automatisch wordt gesteld op het niveau dat zou zijn bereikt in 1981, indien deze specifieke verhoging niet was toegepast.

Hoewel, zoals is gebleken, wij moeite hebben met deze ingebouwde verhoging voor uiteindelijk de ex-gedetineerden uit Nederlands-Indië - het is een verkeerde methodiek en onkies tegenover deze groep - zullen wij ons tegen het totaal van de tariefcorrecties voor 1981 in de inkomstenbelasting en loonbelasting niet verzetten.

Met het wetsontwerp inzake de zelfstandigenaftrek kunnen wij ons evenzeer verenigen, al betreuren wij het, dat de definitieve regeling nog niet klaar is en dat thans ook geen bijstelling van de bedragen heeft kunnen plaatsvinden. Is het mogelijk, ons opnieuw duidelijk te maken, wanneer wij die definitieve voorstellen tegemoet kunnen zien?

Ik kom te spreken over de giftenaftrek. Daaromtrent is een amendement-Kombrink in de Tweede Kamer aanvaard.

Toen ik in het weekend, de vorige week, kennis nam van de stenogrammen van de Tweede Kamer werd ik verrast door het in de nacht van donderdag op vrijdag aldaar - althans voor mij - onverwacht aanvaard zijn van een amendement-Kombrink over de giftenaftrekregeling. Onze vraag in het voorlopig verslag of deze voorziening wel zo urgent was onder de onderwerpen van de reparatiewetgeving wordt subtiel, maar toch niet onduidelijk beantwoord door de Regering: de prioriteit van de bewindslieden lag niet hier, zo wordt gezegd.

De bewindslieden vinden zelfs met zovele woorden, dat de gevolgde procedure aan de overzijde 'staatsrechtelijk bezien een schoonheidsprijs verdient'. Men krijgt zelfs de indruk uit de memorie van antwoord aan deze Kamer, dat de bewindslieden vinden, dat voorzitter Dolman als wellicht meest gereede partij het amendement ontoelaatbaar had moeten verklaren.

Sleep soms onze detectiveschrijvende collega, voorzitter van de vaste Commissie voor Financiën aan de overzijde, op dat moment, of dacht hij aan een nieuwe plot of was hij niet in-

gelicht over de CDA-vóórstem, wat ik ook niet uitsluit in dat nachtelijke uur?

Terecht zeggen de bewindslieden dat het amendement geen direct verband houdt met de in het wetsontwerp geregelde materie. Overigens heb ik er persoonlijk begrip voor dat de bewindslieden niet alsnog de Raad van State om advies hebben gevraagd over dit onderdeel.

Wij hebben reeds tot uiting gebracht in het voorlopig verslag, dat wij vinden dat de inperking van de giftenregeling voor de zogenaamde baatbrengende schenking op de verkeerde plaats in de wet is geregeld. Het gaat hierbij om het wegschenken van nog niet lopende coupons en dergelijke, die dus nog geen belastbaar inkomen zijn geworden.

Het eventuele euvel is namelijk niet het gevolg van een te ruime giftenregeling, maar van een te beperkt inkomensbegrip. Overigens heb ik er eveneens begrip voor, dat een regeling bij de inkomsten een diepgaande studie zou hebben betekend. Dit illustreert dat het beter was geweest, deze wijziging in een groter kader van herziening van de inkomstenbelasting mee te nemen, en niet ad hoc, en dus nog op de valreep, af te doen, al erken ik dat de schenking van nog niet lopende termijnen van huren, pachten en renten een niet fraaie mogelijkheid is charitas te beoefenen ten laste van de fiscus. Mijn bezwaar blijft dat een bestaande, niet illegale praktijk in het belang van vele nuttige instellingen, waaronder de kerken, ineens is afgekap. Evenals slijters, hebben deze instellingen ook te maken met de conjunctuurterugval.

Dit brengt mij op het derde en laatste punt van mijn interventie, namelijk de verhoging van een drietal accijnzen, te weten die van alcohol, benzine en die van sigaretten en kerftabak. De voorgestelde 50 miljoen verhoging bij de alcoholaccijnzen is, ten einde het voorstel aanvaard te krijgen in de Tweede Kamer, gehalveerd. De 25 miljoen verlies aan baten zal, zeer onbepaald, worden opgevangen in verhoging van de enige nog niet gedetimmerde retributies, waarvan de kring alleen in negatieve zin is omgrenst aan de overzijde. Nederland's historie is mede roemrucht om de hier te lande royale accijnshreffingen.

Kende ook China ten tijde van de Handynastie reeds vele accijnzen, onder meer op vis, van Nederland was in de 16e en 17e eeuw bekend, dat er wel 30 accijnzen rustten op een eenvoudige vis-maaltijd. Wij waren op dit terrein: la terre classique de la fiscalité.

Christiaanse

Wie nu de interessante EG-studie over de convergentie van de belastingstelsels in de Gemeenschap (Supplement 1/80 bij Bulletin EG) raadpleegt, komt tot een zeer bescheiden plaats voor de accijnzen in Nederland binnen de EG.

De vijf grote accijnzen, tabak, bier, alcohol, wijn, minerale oliën, liggen in de EG als percentage van het bruto nationaal produkt in de EG het hoogst in Ierland en het laagst in Frankrijk, met Nederland vlak boven dit laatste land. Hetzelfde geldt in percentages ten opzichte van het eindverbruik. Toch zijn de accijnzen gevoelige belastingen voor bepaalde bedrijfstakken en branches in de kleinhandelphase.

Men kan zich dan ook afvragen of in een periode van economische stagnatie en indien de collectieve lasten beperkt dienen te worden, een verhoging van bepaalde accijnzen niet in tegenpraak moet worden geacht met de permanente belijdenis van ook deze Regering, dat de collectieve lasten moeten worden teruggedrongen.

Sommige leden van mijn fractie hebben op deze gronden moeite met de onderhavige voorstellen, te meer daar zij enkele groepen middenstanders onevenredig treffen. Aangezien mijn fractie nauwelijks van de onderhavige accijnsvoorstellen heeft kunnen kennismaken, nodigen wij de Regering uit in ons midden de noodzaak ervan duidelijk te maken.

Overigens moet ik opmerken dat, uitgaande van de noodzakelijke dekking, de keuze van de middelen in mijn fractie ook niet onomstreden is. Er is binnen mijn fractie voorkeur voor dat de Regering verder studeert voor dat de Luxetarief, binnen de b.t.w. een luxetarief te introduceren. Ik heb eens nagezien hoe het staat met de luxetarieven binnen de EG.

Uit een overzicht in het supplement dat ik zoëven noemde, blijkt dat België, Frankrijk en Italië op 1 juli 1979 deze luxetarieven hadden. Ik neem aan dat zij ook thans hierover beschikken. In België gaat het om een tarief van 25%, in Frankrijk van 33 1/3% en in Italië van 35%.

Deze tarieven gelden onder meer voor duurzame consumptiegoederen, juwelen, bontwerk en parfumerieën. Er is in EG-verband dus geen aanleiding toe, de gedachte aan een luxetarief geheel te laten varen.

De bezwaren van technische aard zijn bekend, maar deze kunnen niet altijd decisief zijn. Indien men kleine groepen niet de last wil laten dragen, dient een opwaartse beweging van het

laagste b.t.w.-tarief of bepaalde goederen hierin niet tot de politieke onmogelijkheden behoren. Hebben de bewindslieden dit idee na de politieke tegenwind aan de overzijde, ook van bevriende zijde, geheel laten varen?

Ik heb begrepen dat het bier buiten de voorzieningen moest blijven. Toch heeft een woordvoerder van het bedrijfsschap voor de detailhandel in alcoholhoudende dranken blijkens het Rotterdams Nieuwsblad van 20 december jongstleden opgemerkt dat hij gaarne ziet dat nieuwe onderhandelingen hierover plaatsvinden, kennelijk in Benelux-verband. Bier schijnt goedkoper te zijn dan melk.

De heer **Veen** (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De belangrijke vraag van de heer Christiaanse of de belastingbetaler een geweten mag hebben, vindt natuurlijk haar complement in de misschien nog belangrijkere vraag of de belastingheffer en de verantwoordelijke hiervoor een geweten heeft. Ik kan mij voorstellen dat, wanneer over deze vraag een brede maatschappelijke discussie wordt uigelokt, de meningen hierover op z'n zachtst gezegd verdeeld zijn. Wij zullen graag het antwoord op de complementaire vraag van de bewindslieden vernemen.

Over de bezuinigingsoperatie zal ik kort spreken; ik probeer niet in dubbelres ten opzichte van mijn voorgangers te vervallen. Over het wetsontwerp 16 452 hebben wij geen opmerkingen dan die welke reeds in de voorbereiding zijn beantwoord.

Over wetsontwerp 16 475 heeft mijn fractie de vraag gesteld waarom een overschot van f 45 miljoen voor de Indische pensioenen en de ereschuld voor 1982 in de begroting en het dekkingsplan is opgenomen. De Minister heeft gezegd dat het om het verschil gaat tussen de transactiebasis en de kasbasis.

Naar mijn oordeel is het echter denkbaar dat van te voren wordt uitgerekend welk bedrag precies moet worden geheven om aan het bedrag van f 225 miljoen dat nodig is, te komen. Ook na het antwoord van de bewindsman ontgaat het mij waarom hij het bedrag van f 45 miljoen dat hij over heeft, meeheeft. Misschien kan hij dit uitleggen.

Over de drie wetsontwerpen voor de verhoging van accijnzen merk ik het volgende op. De verleiding is groot, opnieuw in sombere beschouwingen te vervallen over de vragen hoe slecht het met de economie gaat en waarom wij dit soort manoeuvres met elkaar

moeten uithalen. Zo'n beschouwing zou overigens slechts een reprise zijn van hetgeen mijn fractievoorzitter, de heer Van Tets, in de afgelopen weken heeft gezegd. Ik zal hiervan afzien.

De **Voorzitter**: Ik zou u buiten de orde verklaren, als u de algemene financiële beschouwingen herhaalde.

De heer **Veen** (VVD): Ik zou deze niet echt herhalen, maar hieraan iets toevoegen.

Wetstechnisch gezien zijn er naar mijn oordeel vrijwel geen problemen. Als ik mij afvraag wat de rol van deze Kamer ten aanzien van deze drie wetsontwerpen zou moeten zijn, kom ik bij de gangbare vraag, of moet worden toegegeven aan de waan van de dag. De heer Wiegel heeft hier onlangs verklaard, in navolging van hetgeen in 1848 al is gezegd, dat deze Kamer er niet naar moet streven het goede te doen, maar slechts te keren wat slecht is.

En het is natuurlijk de vraag of dat vandaag onze taak is. Waar komen deze accijnsverhogingen uit voort? Naar mijn oordeel in wezen uit een gigantisch begrotingstekort, dat wellicht – als ik het goed begrepen heb van de bewindsman uit stukken van de overzijde – meer dan 8% zal belopen. Kan zo iets in het kader van een trendmatig begrotingsbeleid nog gedekt worden in de komende jaren?

Waarschijnlijk kan dat niet meer uit het structurele spaaroverschot, zoals dat vroeger werd geprobeerd. De vraag, hoe het dan wél moet kan niet beantwoord worden, tenzij de bewindsman daarop vandaag een nieuw licht kan laten schijnen.

Het trendmatige begrotingsbeleid ging tot nu toe uit van een trendmatige economische ontwikkeling voor meer jaren. Bij de sombere vooruitzichten van de economie is dat systeem verlaten en vervangen door een systeem van zeer terughoudende meerjarenramingen voor de economische groei, waarbij in de laatste jaren de geringe flexibiliteit in dat systeem nogal teleurstellend is geweest en juist bij de neerwaartse trend is tegengevallen.

Nu kan eigenlijk uitsluitend nog worden teruggevallen op gigantische en grootscheepse bezuinigingen en ombuigingen en op het terugbuigen van collectieve lasten, al of niet gepaard gaande met lastenverlichting.

Het laatste onderdeel van het betoog brengt ons op deze accijnzen. De gedachte achter de aan de orde zijnde wetsontwerpen is eenvoudig neergelegd in het dekkingsplan en komt er naar mijn oordeel op neer, dat ener-

Veen

zijds in de sfeer van de loon- en inkomstenbelasting iets wordt gedaan voor de burgers, wat zij anderzijds via de accijnsverhogingen gedeeltelijk weer moeten opbrengen.

Daarbij hebben die burgers ogenschijnlijk een keus, namelijk al of niet roken, drinken autorijden of minder van dat alles. Om zich zelf staat mijn fractie wel achter de gedachte om de burgers die keuzemogelijkheid te geven. De vraag is echter of het effect van de accijnsverhogingen werkelijk dat zal zijn, wat wij ervan verwachten.

Aan de overzijde – ook vorige sprekers hebben het er al over gehad – is al geknabbeld aan de accijns op alcohol, zonder dat duidelijk wordt op welke wijze – via welke retributies dan ook – dat zal worden hersteld.

De accijns op sigaretten zal voor de grensbewoners in de buurt van België aanleiding zijn om hun heil in dat land te zoeken, omdat het prijsverschil waarschijnlijk te groot wordt.

De ene cent per liter benzine extra zal de mensen niet uit de auto houden, maar er is al geconstateerd dat de groei van het benzinegebruik is afgenomen. De belangrijke vraag is dan ook, of de Minister er wel zo zeker van mag zijn, dat via deze accijnsverhoging inderdaad een bedrag van 450 miljoen zal worden opgebracht.

Minister **Van der Stee**: 450 miljoen?

De heer **Veen** (VVD): Neen, u hebt gelijk; dat moet 225 miljoen zijn. In feite is het nog minder, nu de verhoging van de accijns op drank voor een deel is komen te vervallen.

De vraag of dat bedrag kan worden opgebracht, kan naar mijn oordeel niet meer worden beantwoord met te verwijzen naar de prijselasticiteit van de vraag naar deze goederen. Als het niet gelukt, zal de Minister dan andere leuke dingen voor de mensen gaan belasten, die nog niet belast zijn of dan zwaarder belast zullen worden? Wat staat hem daarbij voor ogen?

De ondernemers in de detailhandelsectoren waar het thans om gaat hebben gisteravond over de radio aangekondigd, dat met deze accijnsverhoging misschien wel 10.000 arbeidsplaatsen in hun branche verloren zullen gaan. Het komt mij voor dat dit aantal enigszins gechargeerd is, maar het is niettemin een zorgelijk signaal dat niet mag worden weggewuifd. De vraag is of er enig inzicht bestaat in het negatieve werkgelegenheidseffect van de voorgestelde accijnsverhogingen.

In het algemeen is naar het oordeel van mijn fractie de accijnsverhoging

een vorm van rommelen in de marge; een beleid ad hoc om een structureel probleem aan te pakken. Het is een beleid van belastingheffing, dat ook op dit punt al weer zijn grenzen laat zien.

Vaststaat dat het echte beleid gestalte moet krijgen in echte ombuigingsoperaties in volgende jaren, welke regering ook aan het bewind is. Daarbij kan niet worden voorkomen, dat verkregen rechten worden herijkt, en wellicht aangepast. In zo'n operatie past ook een helder en rechtvaardig belastingstelsel. Juist wanneer dat van de burgers wordt gevraagd, moet het systeem helder zijn.

In dat verband is, mede ondertekend door mijn fractie, door collega Christiaanse in juni een motie ingediend, waarin werd gevraagd, structurele verbeteringen en grotere doorzichtigheid in het belastingstelsel, in het bijzonder ten aanzien van het inkomensbegrip, aan te brengen. Mijn vraag aan de bewindsman is, hoever hij met de uit die motie voortvloeiende werkzaamheden is gevorderd.

Mijn fractie oordeelt positief over de wetsontwerpen 16 452 en 16 475. Het oordeel over de wetsontwerpen inzake de accijnsverhogingen zal afhangen van het antwoord van de bewindslieden.

□

De heer **Vogt** (PSP): Mijnheer de Voorzitter! Onbehoorlijk Bestuur! Dat moeten we langzamerhand gaan zeggen van de waanzinnige methodieken van deze Regering die door een kamermeerderheid met veel kunst en nog meer vliegwerk van Tweede Kamer naar regeringskamers in stand worden gehouden.

Onbehoorlijk is het haastige geknutsel aan deze wetsontwerpen. Onbehoorlijk is de wijze waarop de Tweede Kamer zich voor kon bereiden. Vooral onbehoorlijk is de wijze waarop deze Kamer zich kon voorbereiden. Deze Kamer wordt door onder andere onze Minister-President 'hem dierbaar' genoemd. Deze Kamer wordt door haar voorstanders de Kamer van Reflectie genoemd, waar wetsontwerpen heroverwogen kunnen worden na een ruime publieke discussie.

Het is mij dan ook volkomen onbegrijpelijk dat die voorstanders van het voortbestaan van die 'Kamer van Reflectie' accepteren dat op een dergelijke onbehoorlijke manier aan die 'reflectie' geweld wordt aangedaan.

Mijnheer de Voorzitter! Begrijpt u me goed, ook ik heb er begrip voor dat het wel eens nodig kan zijn dat een wetsontwerp snel wordt aangenomen.

Als dat dan wetsontwerpen betreft die aan de overzijde met algemene stemmen en geheel of vrijwel geheel zonder beraadslagingen zijn aangenomen, dan kan ik daar vaak ook wel vrede mee hebben.

Maar wat zien we hier? Een aantal wetsontwerpen is aan de overzijde afgewezen door een minderheid in de Kamer die volgen de opiniepeilingen waarschijnlijk niet lang meer een minderheid zal zijn. Dat houdt, ook volgens mij nog wel degelijk in dat die wetsontwerpen formeel zijn aangenomen, maar ze zouden, gezien de situatie, op zijn minst – als er dan toch nog sprake moet zijn van heroverweging van wetsontwerpen – in algemene publieke discussie moeten komen vóór we aan die heroverweging beginnen.

'Dat kan niet, ze moeten voor 1 januari in het Staatsblad staan', wordt er dan gezegd. Maar dat wisten de verantwoordelijke bewindslieden toch al lang? Vanwaar dan die late indieningen? Toch een stukje paniekvoetbal? Het ontbreken van behoorlijke adviezen van de SER – overigens een lichaam dat mijn bewondering niet erg heeft als zijnde niet vrij van corporatieve smetten – en van de Raad van State spreekt boekdelen.

Staatssecretaris **Van Amelsvoort**: Mijnheer de Voorzitter! De SER adviseert nooit over belastingontwerpen.

De heer **Vogt** (PSP): Dat klopt. Ik heb mijn verhaal min of meer opgesteld als een samenvatting van de wetsontwerpen te zamen. Deze opmerking is dus wat dit betreft niet tot deze Staatssecretaris gericht.

In de algemene beschouwingen heb ik enkele opmerkingen gemaakt over de ideologie van het westen, een ideologie die door onze bewindslieden naar mijn inzicht strak dogmatisch wordt verdedigd. Kennelijk zag de heer Van Agt deze ideologie te veel bedreigd, want hij verwaardigde zich niet tot een antwoord.

Ook bij deze wetsontwerpen speelt die ideologie een rol. Het 'behandel de rijken met zachtheid, spaar de ondernemers' is ook vaak de ideologische ondertoon achter deze wetsontwerpen. Het houdt in dat deze wetsontwerpen voor mij onaanvaardbaar zijn.

De Minister kan wat zijn wetsontwerpen betreft gerust zijn. De gehoorzame regeringsgezinde fracties zullen hem ongetwijfeld steunen. Ik hoop alleen dat het maatschappelijk verzet zo groot zal worden dat de zaak in feite niet uitvoerbaar zal blijken te zijn. Van de maatschappelijke basis moet het verzet tegen het kapitalistisch systeem

Vogt

komen. De politiek, zoals die bij ons is gefundeerd in een parlementair stelsel met twee kamers, volgt dan wel.

Ik zal tegen de aan de orde zijnde wetsontwerpen stemmen, met uitzondering van wetsontwerp 16 452. Ik ben er niet van ondersteboven als de Minister of de Staatssecretaris mijn verhaal als een lange stemverklaring beschouwt en er niet op ingaat. Goed voorgaan doet misschien in het CDA goed volgen en goed en slecht worden in de evangelische politiek wel eens vaker omgewisseld.

De vergadering wordt van 12.55 uur tot 14.00 uur geschorst.

De **Voorzitter**: Voor wij verdergaan met de behandeling van de wetsontwerpen nrs. 16 297, 16 426 en 16 504, wil ik met betrekking tot de beslissing inzake het al dan niet op de agenda plaatsen van wetsontwerp nr. 16 524, het woord geven aan de voorzitter van de vaste Commissie voor Sociale Zaken, de heer Franssen.

De heer **Franssen** (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Na het antwoord van de Minister op mijn verklaring namens de vaste Commissie voor Sociale Zaken hebben die commissie en de fracties zich opnieuw beraden. In dit beraad hebben twee aspecten een belangrijke rol gespeeld.

In de eerste plaats ging het om de procedure. Vastgesteld werd dat de van deze Kamer gevraagde noodprocedure alleen mogelijk is wanneer de toepassing van de nu geldende en voor verlenging voorgestelde tijdelijke wet qua werkingssfeer niet wordt uitgebreid. Dit betekent dat wij voor de in de memorie van toelichting toegevoegde niet-trendvolgers óók voor het eerste kwartaal van 1981, indien nodig, de voorkeur geven aan de toepassing van de wet nr. 16 503, zoals ook voor andere c.a.o.'s geldt. Daarmee blijft de behandeling van wetsontwerp nr. 16 505 onbelast.

De commissie is overigens wel van mening – en daarmee kom ik op het tweede aspect – dat de paralleliteit van de bedoelde niet-trendvolgers met de inkomensontwikkeling in andere niet-overheidssectoren moet kunnen worden gewaarborgd.

Wij gaan derhalve akkoord met de afdoening van het wetsontwerp wanneer wij het antwoord van de Minister op mijn eerste verklaring zó mogen uitleggen dat hij de werkingssfeer van de wet niet zal uitbreiden tenzij de bovengenoemde paralleliteit met de an-

dere niet-overheidssectoren dit zou vereisen. Wij gaan er daarbij van uit, dat die paralleliteit door middel van het wetsontwerp nr. 16 503 gewaarborgd kan worden, waarbij specifieke, op de bedoelde sectoren gerichte loonmaatregelen mogelijk kunnen zijn.

Minister **Albeda**: Mijnheer de Voorzitter! Ik zou liegen wanneer ik zou zeggen dat ik met enthousiasme de verklaring van de heer Franssen hoorde. Ik ben echter graag bereid, mij neer te leggen bij de wens van de Kamer. Dit betekent dus dat geen uitbreiding zal worden gegeven aan de werkingssfeer, dat wil zeggen aan de toepassing van de wet, zoals die tot op heden plaatsvond, onder de voorwaarden zoals aangegeven door de heer Franssen.

De **Voorzitter**: Na deze verklaringen vraag ik de voorzitter van de vaste Commissie voor Sociale Zaken, of hij – en met hem de commissie en de Kamer – ermee kan instemmen, dat ik het wetsontwerp nr. 16 524 nu op de agenda plaats.

De heer **Franssen** (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het antwoord op die vraag is bevestigend, zoals uit het eindverslag van de vaste Commissie voor Sociale Zaken, dat ik nu zal voorlezen, blijkt:

‘De commissie wilde zich, na het gevoerde overleg met de Minister, in dit verband onthouden van nadere opmerkingen omtrent het onderhavige wetsontwerp.’

De **Voorzitter**: Ik maak thans gebruik van de laatste alinea van artikel 65 van het Reglement van Orde, die bepaalt dat bij spoedeisende gevallen van de gestelde termijnen kan worden afgeweken. Ik voeg eraan toe, dat ik dit met grote tegenzin doe.

Aan de orde is de behandeling van het wetsontwerp **Verlenging van de werkingssfeer van de Tijdelijke Wet Arbeidsvoorwaarden collectieve sector (16 524)**.

Dit wetsontwerp wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van de wetsontwerpen:
Nadere wijziging van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering

(Wijziging verdeling van premie tussen werkgever en werknemer) (16 297);

Nadere wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten en de Ziektenfonswet (herziening aanpassingsmechanisme van de maximum premie-inkomensgrens voor de volksverzekeringen, van de loongren van de verplichte ziekenfondsverzekering en van de Rijksbijdrage aan het Ouderdomsfonds, het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten en het Fonds Bejaardenverzekering, alsmede van de bijdrage van het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten aan het Praeventiefonds) (16 426);

Herziening van het wettelijk minimumloon, enige sociale verzekeringsuitkeringen en een aantal andere uitkeringen en pensioenen per 1 januari 1981 en 1 juli 1981 (16 504).

De beraadslaging wordt hervat.

Minister **Albeda**: Mijnheer de Voorzitter! Misschien mag ik van deze gelegenheid gebruik maken om nog eens de excuses van de kant van de Regering aan te bieden voor de druk, waaronder wij de Kamer naar mijn gevoel hebben moeten stellen ten aanzien van de behandeling van deze wetten. Ik realiseer mij dat het wat de verontschuldiging is van een dronkaard, die zegt dat hij nooit meer dronken zal zijn.

Er zit nu eenmaal in de problematiek van de wetgeving op dit terrein een element van tweezijdigheid van behandeling. In de eerste plaats wijs ik op de permanente discussie met de sociale partners en in de tweede plaats op de discussie met het parlement.

Op zich zelf kan men stellen dat als het erop aankomt de discussie met het parlement de voorrang moet hebben, ware het niet dat juist vanuit het parlement voortdurend wordt gevraagd om de blijvende positieve dialoog van de Regering met de sociale partners.

Ik denk dat juist het samengaan van de permanente dialoog met de sociale partners en de noodzaak van wetgeving ertoe leidt dat wij telkens in de problematiek van vandaag verzeild raken. De Tweede Kamer allereerst en vervolgens de Eerste Kamer nog sterker komen dan in een geweldige tijdnood. Ik wil mijn waardering uitspreken voor de wijze, waarop de Kamer weer bereid is, de Regering tegemoet te komen.

Ik kom aan de behandeling van wetsontwerp 16 504.

De heer Versloot heeft zijn problemen met de uitschuifoperatie naar vo-

Albeda

ren gebracht. Hij stelt dat dit de werking aantast van de Wet aanpassingsmechanismen. Ik vind het moeilijk hieraan niet toe te voegen, dat de heer Versloot indertijd tegen die wet stemde.

Met enige nadruk wil ik verklaren dat het omgekeerde het geval is. Natuurlijk is er de na-ijling waarvan de gevolgen voor de afstand tussen modaal en minima behoren te worden geaccepteerd. Dat wisten wij op het moment dat de Wet aanpassingsmechanismen werd ontworpen.

De problematiek waarmee wij nu te maken hebben, is dat bij een abrupte verandering zoals bij de loonmaatregel 1980 en bij de partiële maatregel 1981 de na-ijling overdreven vormen gaat aannemen. Dan moet gesteld worden, dat dit een van die voorbeelden is van een uitzonderingssituatie, die de regel bevestigt.

Het nu laten doorlopen van de na-ijling zou in strijd komen met de bedoeling van de wet; zoveel mogelijk paralleliteit tussen de ontwikkeling van inkomens in het algemeen en het minimuminkomen. Immers, het minimumloon zou per 1 januari toenemen met 2,3 procent; de overige lonen met 0,8 procent plus hier en daar enig selectief initieel.

Dat wil zeggen dat er een verdere inkrimping zou plaatsvinden tussen minimumloon en modaal, tussen 0,5 en 1,5 procent, met de nadruk op het laatste percentage. Ik denk dat er in dit land echt wel verschil van mening is over de mate van nivellering die gewenst is.

Ik behoor niet tot degenen, die zich dogmatisch stellen hetzij tegenover, hetzij voor nivellering. Mijn standpunt is dat elke nivellering die een weerslag is van de feitelijke situatie op de arbeidsmarkt (veranderde schaarstevouhoudingen en veranderingen in afwegfactoren in het systeem van werkclassificatie) aanvaardbaar is. Elke nivellering die daarmee niet samenhangt is ongewenst.

Wij vinden die niet zo zeer ongewenst om het feit van de nivellering zelf, maar vooral vanwege het feit dat het al te hard ingaan tegen de tendensen op de arbeidsmarkt ertoe leidt dat de Regering wel mooie voorschriften kan maken, maar dat in laatste instantie de arbeidsmarkt haar eigen gang gaat.

Er gebeurt dan heel wat anders, want er ontstaat dan toch een stuk de-nivellering waarop noch de vakbeweging, noch de Regering invloed heeft.

Om die reden ben ik het erg eens met de heer Van Tets als hij zegt dat als het er op aankomt wij uiterst voorzichtig moeten zijn met dit soort nivellering die voortvloeit uit niet bedoelde effecten van onze maatregelen.

Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Tets heeft nog gesproken over de vakantiebijslag als een van de instrumenten voor de matiging. Het grote voordeel dat wij zagen in de vakantiebijslag op dit punt is dat anders dan een korting op de prijscompensatie de korting op de vakantiebijslag de minima niet raakt, aangezien de minimum vakantiebijslag van 7,5% waarop de minima feitelijk aanspraak hebben niet wordt aangetast.

Een extra korting op de prijscompensatie werkt wel degelijk via de aanpassingsmechanismen door in deze minima. Het is onder meer dit samenstel van maatregelen dat ertoe leidt dat de hele mutatie voor de minimumlonen uitkomt op min 0,75 in plaats van op min 1,5% zoals in de MEV werd geraamd.

De heer Franssen heeft nog een vraag gesteld over de problematiek van de werkelijke minima. Het blijkt dat deze vraag in de samenleving steeds duidelijker naar voren komt en ik denk ook terecht naar mate de stagnering in de economische groei ertoe leidt dat ook de laagstbetaalden niet kunnen worden ontzien.

Wij hebben al aan de overzijde van het Binnenhof tot uitdrukking gebracht dat ook de Regering een meer gericht beleid ten aanzien van de minimum inkomens voorstaat. Wij zijn op dit moment aan het bestuderen of wij de instrumenten die daarvoor zijn kunnen toespitsen op een dergelijk gericht beleid. Wij hebben de Tweede Kamer toegezegd, daarover in februari te zullen rapporteren.

□

Staatssecretaris **De Graaf**: Mijnheer de Voorzitter! De heer Versloot eindigde zijn betoog met de mededeling dat hij tegen de drie wetsvoorstellen die thans aan de orde zijn zal stemmen tenzij de Regering hem alsnog van het tegendeel zou kunnen overtuigen. Ik heb niet de indruk dat ik hem van het tegendeel van alle drie wetsontwerpen kan overtuigen, maar ik wil dat in ieder geval voor één wetsontwerp proberen, namelijk dat onder nummer 16 297.

Ik constateer met blijdschap dat de heer Versloot vaststelt dat hij het zakkelijk wel met ons eens is en dat hij van mening is dat de verdeling tussen de premies WAO en AAW tussen werkge-

ver en werknemer een juiste is. Ik constateer, dat dit doel, waar wij het dus samen over eens zijn, alleen maar bereikt kan worden als wij de wet wijzigen zoals nu is voorgesteld. Daarom doe ik een dringend beroep op de heer Versloot om met dit voorstel in te stemmen.

Ik begrijp dat hij wat problemen heeft met de zekere vaagheid die wellicht blijft bestaan en in dat verband heeft hij met name gewezen op onze opmerking 'in beginsel kan het huidige beleid worden voortgezet'. Deze opmerking staat inderdaad in de stukken en ik zou daarvan graag willen maken 'dat in beginsel het beleid met betrekking tot de premieverdeling zal worden voortgezet op de manier zoals tot nu toe gebeurt'.

Bovendien meen ik te kunnen zeggen dat de verdeling als zodanig in de toekomst en de formulering daarvan in wetgeving een punt van discussie kan zijn bij de bestudering van de financieringsgrondslagen voor de sociale zekerheid, zodat de zekere onduidelijkheid die nu inderdaad bestaat en de mate van delegatie van wetgeven-de bevoegdheid dan wellicht ook wat scherper kan worden geformuleerd.

De heer Franssen heeft een beschouwing gehouden over de premieverdeling voor de WAO, waarmee hij overigens instemde. In dit verband vroeg hij naar de gemiddelde premie voor werkgevers en werknemers. In 1984 zal het gemiddeld 3,52% zijn voor werkgevers en 4,6% voor werknemers.

De werkgeverspremie in het kader van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet is 4,95%. Een heffingssysteem met een franchise, zoals in de WAO leidt altijd tot een progressieve premiedruk. Hiermee is in de 'inkomensplaatjes' rekening gehouden. Het equivalentiebeginsel blijft volledig overeind.

Wij bevinden ons thans nog in een overgangperiode van geleidelijke optrekking van de franchise naar het niveau van het minimum dagloon in de AAW. Zodra dat niveau is bereikt – dit zal over enkele jaren zo zijn – wordt uitsluitend WAO-premie geheven over het inkomensdeel dat ook door deze verzekering wordt gedekt.

Er is dan ook verzekeringstechnisch geen aanleiding, de verschillen in premielast, gerelateerd aan het totale inkomen, te wijzigen. Dat neemt niet weg dat een herbezinning op het totaal van met name de financiering van de sociale zekerheid door mij van bijzonder groot belang wordt geacht.

De Graaf

Daarin zal het totaal van de premielasten en de verdeling ervan worden betrokken. Een interdepartementale werkgroep houdt zich met deze complexe materie bezig.

De heer Franssen vroeg nog naar een rapport over de zogenaamde inkomensprijs. Op 3 oktober 1979 heeft de Minister van Financiën aan de Tweede Kamer een rapport over de inkomensprijs gezonden. Het is kamerstuk nr. 15 833. Dit rapport had een inventariserend karakter, waarbij met name ook aan de marginale druk aandacht werd besteed. Inmiddels is een interdepartementale werkgroep gestart, die tot taak heeft, de coördinatie en de normering te bezien.

Met betrekking tot ons voorstel om het maximum premiedagloon voor de loondervingsverzekeringen per 1 januari vast te stellen, zonder rekening te houden met de uitschuifoperatie, is door de heer Franssen berekend dat per jaar de maximale premiebasis f 180 hoger zal zijn, dan

De heer **Franssen** (CDA): Neen, f 680!

Staatssecretaris **De Graaf**: Oh, dat is jammer, want dan gaat de rest van mijn rekensommetje niet meer op. Desnoods kom ik er nog nader op terug, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk.

Bij dit bedrag is geen rekening gehouden met het feit dat per 1 juli de maximale uitkeringsgrondslag f 246 zal bedragen. Het premie maximum blijft dan echter f 243. Op jaarbasis is er derhalve geen verschil tussen lasten en aanspraken.

Ik kom tot wetsontwerp 16 426. De heer Franssen sprak in dit verband over het zogenaamde 'duiventillect' in de ziekenfondswet. Dit effect wordt door ons voorstel thans niet weggenomen.

Hoewel de studie naar de heffingsgrondslagen in principe niet gericht is op de verzekeringsplicht ingevolge de Ziekenfondswet, is het op zich zelf denkbaar dat eventuele wijziging in de financiering toch gevolgen heeft, ook voor de verzekeringsgrens ingevolge de ziekenfondsverzekering. Op dit moment kan ik daarover echter nog niets zeggen.

In dit verband wil ik nog een opmerking maken aan het adres van de heer Versloot, die ook tegen dit wetsontwerp is. Hij zegt dat hij hiermee niet akkoord kan gaan omdat wij louter uit schoonheidsoverwegingen tot een correctie komen. Ik ben hiermee niet eens.

Wij kennen nu eenmaal een mechanisme bij de aanpassing van de uitkeringen, van de premiegrenzen en van de verzekeringsgrenzen. In dit mechanisme is door de Wet aanpassingsmechanismen een verandering gebracht. Het is volstrekt logisch om dit gewoon door te trekken voor alle onderdelen, ook voor de rijksbijdragen in het kader van de sociale verzekering.

Het is dus niet louter een schoonheidselement; het is gewoon de consequentie van een eenmaal gekozen systeem. Als hij zegt dat voor de verzekeringsgrenzen van de ziekenfondsverzekering eigenlijk een ander mechanisme zou moeten worden geïntroduceerd (daarover zou volgens de heer Versloot te discussiëren zijn) dan denk ik dat men hierover een meer fundamentele en principiële discussie zou moeten aangaan, omdat het dan in wezen gaat om de vraag wie eigenlijk tot de kring van de verzekerden voor de ziekenfondsverzekering behoren.

Ik meen dat die zaak met dit voorstel niet ter discussie staat. Bovendien is dit primair niet mijn verantwoordelijkheid maar die van mijn collega van Volksgezondheid en Milieuhygiëne. Ik hoop dat ik de heer Versloot met dit verhaal ervan heb kunnen overtuigen dat er voldoende redenen zijn om zijn eventuele tegenstem op zijn minst in heroverweging te nemen.

□

De heer **Versloot** (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De Staatssecretaris van Sociale Zaken heeft mij uitdrukkelijk uitgedaagd mijn stemgedrag te herzien.

Ik moet eerst een klein verzuim goedmaken. In eerste termijn heb ik verzuimd te vermelden dat ik de eer had ook namens de fractie van de PPR het woord te voeren.

Ten aanzien van wetsontwerp 16 426 moet ik opmerken dat de Staatssecretaris mij tot mijn spijt niet heeft kunnen overtuigen. Hij gebruikt nu net als aan de overzijde van het Binnenhof het woord 'logisch', waar ik zeg: systematisch. Ik vind het niet logisch dat men hetzelfde aanpassingsmechanisme gebruikt voor zaken die verschillende doelen dienen en een verschillend effect hebben. Het is wel systematisch. Ik heb dit inderdaad wat luchthartig betiteld als een schoonheidsvereiste. Voor mij is het echter duidelijk geen logica maar het doorvoeren van een bepaalde systematiek, waarmee mijn fractie, juist vanwege de verschillende doeleinden die worden beoogd met de verschillen-

de soorten grenzen die wij kennen in de sociale verzekering, het helemaal niet eens is.

In zekere zin heeft de Staatssecretaris mij ook niet overtuigd met het wetsontwerp 16 297 (wijziging van de premieverdeling tussen werkgever en werknemer). De Staatssecretaris zegt nu toe dat het systeem niet alleen kan worden gehandhaafd (ik geef toe dat hiervoor wetswijziging nodig was, hoewel niet noodzakelijkerwijs deze) maar dat het ook zal worden doorgevoerd. Mijn fractie blijft bezwaar houden tegen een type wetgeving waarbij niet uit de wetstekst alleen maar ten slotte zelfs uit de tekst van de discussies in de Tweede en de Eerste Kamer moet worden afgeleid wat er nu eigenlijk bedoeld en geregeld wordt. Wij hebben zojuist het voorbeeld gehad van het wetsontwerp 16 524. Als men het wetsontwerp leest, ziet men daarin niets staan over de niet-trendvolgers. In de memorie van toelichting kan men heel veel lezen daarover. In de discussie die in deze Kamer is gevoerd tussen de Commissie voor Sociale Zaken en de Minister heeft hij ontdekt, dat de niet-trendvolgers daar toch buiten vallen. Dat is een weinig ideale vorm van wetgeving. Daartegen blijven wij bezwaren hebben.

Ook met de toezegging dat bij de herziening van het financieringssysteem van de sociale zekerheid dit in ieder geval zal worden bekeken, kan ik de Regering verzekeren, dat van onze zijde benadrukt wordt, dat wij de beginselen en de uitgangspunten van een dergelijk systeem bepaald in de wetstekst zelf willen zien opgenomen en niet vervat in beleidsbeloften. Onder dit voorbehoud kan ik mij er nu mee verenigen, dat het wetsontwerp 16 297 zal voortgaan. Daaraan althans zal mijn fractie haar stem niet verder onthouden.

Bij wetsontwerp 16 504 wijst de Minister ons erop, dat wij indertijd tegen de wet Aanpassingsmechanisme waren. Ik kan mij dat niet eens zo heel erg duidelijk herinneren. Ik kan mij wel herinneren, dat wij tegen de vorige uitschuifoperatie waren. Ik mag de Minister er echter ook op wijzen, dat wij evenzeer waren tegen het wetsontwerp 16 503. Nu het eenmaal wet geworden is, zal het ook gehandhaafd moeten worden. Men zal daarmee ook moeten werken. Dat geldt ook ten aanzien van de niet-trendvolgers.

De vraag, of wij tijdens de discussie over een wetsontwerp daar tegen zijn, heeft niets te maken met het andere uitgangspunt, dat, als eenmaal een be-

Versloot

sluit door de wetgever, met de Staten-Generaal als medewetgever, genomen is, dit ook wet behoort te zijn en uitgevoerd behoort te worden, ongeacht de vraag of wij daartegen waren. Immers, het is wet.

Er is een wet op het aanpassingsmechanisme. Die is niet al te fraai. Daarin is de na-ijling opgenomen. Bij elke gelegenheid die zich voordoet, is die wet aan de orde. Het is echter geen uitzondering die de regel bevestigt. Tot nu toe zijn er praktisch alleen maar uitzonderingen aan de orde geweest. De regel moet nog blijken. De regel kan in een groot aantal gevallen niet gehanteerd worden. Dat is voorspelbaar bij het na-ijlingsmechanisme, als men bovendien en tegelijkertijd de onderlinge verhoudingen tussen de regelingslonen en het minimumloon wil handhaven.

Wij werken met een wet Aanpassingsmechanisme, die een na-ijlingsstelsel vaststelt. Bij iedere gelegenheid, waarbij dat gaat wringen, schuren en rammelen, wat te verwachten is, weer tegen de gewekte verwachtingen in en tegen de overtuiging in die wij aan de partijen hebben gegeven een uitschuifoperatie beginnen en iets heel anders doen, blijft voor ons het beslissende bezwaar betreffen tegen deze uitschuifoperaties. Het gaat hierbij niet om de vraag naar het handhaven van de koopkracht van het minimumloon. Er is een complex van maatregelen genomen waarover wij eerder gediscussieerd hebben. Het gaat er hierbij om, dat er steeds weer een wet die in dit land geldt – ik doel op de wet Aanpassingsmechanisme – ad hoc wordt vervangen door een noodregeling. Van de eigenlijke wetgeving komt daardoor ten slotte niets terecht. Mijn fractie blijft daartegen bezwaar hebben.

De heer **Franssen** (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de bewindslieden bedanken voor de korte, maar zeer duidelijke beantwoording van de door ons gestelde vragen.

De Staatssecretaris heeft naar aanleiding van wetsontwerp 16 297 gezegd, dat het verschil in premieloon en het verzekerd bedrag, waarvan de uitkering wordt afgeleid, tijdelijk is en door de ophoging in het tweede jaar op jaarbasis gelijk komt. Dat heb ik toch goed begrepen?

Daarmee heb ik tevens vastgesteld, dat er dus geen sprake kan zijn van een aanzet tot fiscalisering van de bijdra-

gegrenzen. Ik hecht eraan, dat de Staatssecretaris dat nog even bevestigt.

De heer **Van Tets** (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de Minister nog een vraag gesteld over de invloed van de gemeentelijke belastingen en tarieven op de koopkracht.

Minister **Albeda**: Mijnheer de Voorzitter! De heer Versloot heeft er uiteraard terecht op gewezen dat hij, ook al zou zijn fractie tegen een wet hebben gestemd, daarmee het recht houdt zich op een wet te beroepen. Dat spreekt vanzelf. De Minister houdt uiteraard het recht hem er nog eens aan te herinneren hoe het ging met de stemming over die wet.

Ik heb problemen met de uitspraak van de heer Versloot, die er eigenlijk op neerkomt dat ik een regel heb gesteld, dat ik niet bezig ben met een uitzondering op de regel, maar dat het andersom is, dat de uitzondering regel aan het worden is. Dit is onjuist.

Beide keren dat wij genoodzaakt waren tot een uitschuifoperatie ging het om hetzelfde soort probleem, namelijk een abrupte wijziging in de loonontwikkeling ten gevolge van een loonin-greep. Op dat punt kan ik niet anders doen dan herhalen wat ik heb gezegd.

Het bestaan van de koppelingsmechanismen, waarover toch niemand in deze Kamer verdrietig is en wat een verworvenheid is, veronderstelt een bepaald gedrag bij de sociale partners. Men kan niet genoeg vaststellen dat het niet voldoende is om te zeggen dat de Regering zich aan de koppelingen moet houden of om iedereen die ooit eens een opmerking maakt over de koppelingen bestraffend toe te spreken.

Het is ook een zaak om voortdurend de sociale partners erop te wijzen dat zij, wanneer zij onderhandelen over enige c.a.o., moeten denken aan de gevolgen die die c.a.o. heeft voor de koppelingen die eraan vastzitten. Het moge zo zijn dat de drie grote vakcentrales dit inzien als het erop aankomt en daartoe bereid zijn, maar er zijn nog steeds vakverenigingen die laten blijken dat zij die noodzaak niet inzien.

Nu zegt de heer Versloot dat het eigenlijk ook in de manier van koppelen zat, dat een andere koppeling beter zou zijn geweest. Men weet waarschijnlijk dat er een studie gaande is over het elimineren van de bezwaren uit het bestaande systeem van koppeling. Er is toch niemand die niet ziet

dat de naijling problemen geeft. Op dit moment zijn wij met die studie zover voortgeschreden dat ik u kan toezeggen dat wij voor het eind van het kerstreces verslag kunnen uitbrengen van onze studie. Ik houd er niet van om erg vooruit te lopen op de resultaten van die studie, maar veel vreugde geeft die studie ons tot nu toe niet.

De heer Van Tets heeft die vraag gesteld over de invloed van de gemeentelijke belastingen. Voor zover zij ons bekend waren, zijn zij verwerkt. Echter, niet alles wat op dit punt gebeurt, is direct op te nemen in de studie en op zo'n wijze weer te geven dat het zinvol is. Het blijft dus mogelijk dat er per gemeente bepaalde verschillen zijn. Dat is nu eenmaal inherent aan ons systeem.

De heer **Van Tets** (VVD): Mijn vraag was of de Minister kon toezeggen dat hij erop zou aandringen, dat de gemeenten wat dit betreft in de hand zouden worden gehouden. Ik begrijp dat hij dit via zijn collega van Binnenlandse Zaken moet doen. Ik zou het echter op prijs stellen als hij het doet.

Minister **Albeda**: Daarmee zijn wij toch al een stap verder. De zaak heeft ook voor het najaar gespeeld. Toen heeft de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken op dit punt een duidelijke vingerwijzing gegeven in de richting van de gemeenten. Ik heb echter geen enkel probleem om toe te zeggen dat ik dit toch nog wel eens aan de orde wil stellen. De heer Van Tets is namelijk niet de enige die op dit punt zijn zorgen heeft. Ik heb die op zijn tijd ook.

Staatssecretaris **De Graaf**: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de heer Versloot niet in alle opzichten kunnen overtuigen, in het bijzonder niet toen het ging over wetsontwerp 16 426. Ik ben met hem van oordeel dat er een verschil is tussen een uitkeringsverzekering en een ziektekostenverzekering.

Ik stel echter vast dat wij voor beide in het verleden een zelfde systeem hanteerden, dat wij nu simpelweg voortzetten. Als ik hiervan afwijk, moet ik een onderbouwing geven voor een afwijking van de ziektekostenverzekering. Deze is op dit moment niet voorhanden of in discussie.

De heer Versloot was ook niet helemaal overtuigd door mijn argumentatie voor wetsontwerp 16 297. Ik ben er echter blij om dat hij aan het einde van zijn betoog vaststelde dat zijn fractie vanwege mijn nadere toezeggingen in

De Graaf

ieder geval haar stem niet aan het wetsontwerp zal onthouden. Ik ben hiervoor dankbaar.

De heer Franssen heeft gewezen op het verschil tussen premieloon en uitkeringsloon. Ik heb al gezegd dat in het tweede halfjaar van 1981 herstel plaatsvindt. Of dit exact is, weet ik niet. In beginsel is er geen verschil tussen premiegrenzen en uitkeringsgrenzen voor werknemersverzekeringen.

Er is zeker geen sprake van een aanzet tot fiscalisering. Ik meen zelfs dat het complex van voorstellen blijkt geeft van defiscalisering, vanwege de niet onbelangrijke terugtrekking van de rijksbijdrage die in het kader van het geheel is voorzien.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsontwerp 16 297 wordt zonder stemming aangenomen.

De **Voorzitter**: De aanwezige leden van de fracties van de CPN en de PSP wordt aantekening verleend, dat zij geacht wensen te worden, tegen het wetsontwerp te hebben gestemd.

De wetsontwerpen 16 426 en 16 504 worden zonder stemming aangenomen.

De **Voorzitter**: De aanwezige leden van de fracties van de PvdA, de CPN en de PSP wordt aantekening verleend, dat zij geacht wensen te worden, tegen de wetsontwerpen te hebben gestemd.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van de wetsontwerpen:

Verlenging van de geldingsduur van de tijdelijke zelfstandigenaftrek voor kleinere zelfstandigen in de inkomstenbelasting (16 452);

Wijziging van de inkomstenbelasting en van de loonbelasting (beperking van de aftrekbare giften, tariefverlaging, verlaging van de bejaardenaftrekken en wijziging van de arbeidsongeschiktheidsaftrek), alsmede de wijziging van de vermogensbelasting (wijziging van de invaliditeitsaftrek) (16 475);

Verhoging van de alcoholaccijns (16 500);

Verhoging van de accijns van benzine (16 501);

Verhoging van de accijns van sigaretten en kerftabak (16 502).

De beraadslaging wordt hervat.

□

Minister Van der Stee: Mijnheer de Voorzitter! Ik hoop niet dat de Kamer er erg veel hartezer van zal hebben, maar ik wilde mij beperken tot enkele zeer algemene opmerkingen die aan deze belastingmaatregelen zijn verbonden en voor het overige de zaken aan mijn Staatssecretaris overlaten.

Ik heb er begrip voor dat de Kamer nogal verstoord bleek te zijn en dit hedenochtend ook onverbloemd tot uitdrukking heeft gebracht. Ik zou daar wat gemakkelijker op kunnen reageren, als de opgetreden vertraging een losstaande zaak zou zijn geweest, in die zin dat zij veroorzaakt zou zijn door onvoldoende snel handelen ten aanzien van één of enkele onderwerpen.

Het zou dan gemakkelijker zijn geweest om met veel overtuigingskracht en met een zeer deemoedig, rouwmoedig gezicht beterschap te beloven. Maar dat kan ik niet, mijnheer de Voorzitter. Ik kan ook eigenlijk geen deemoedig gezicht trekken, want het gaat om een uiterst complexe aangelegenheid, namelijk het inpassen van het financiële, sociaal-economische beleid, daaronder begrepen het fiscale beleid, in het totale beleid dat in deze moeilijke omstandigheden zoveel mogelijk in overleg met maatschappelijke groeperingen gestalte moet krijgen.

De praktijk leidt daarbij tot een overleg in vele fasen. In ieder van die fasen is ook het fiscale aspect steeds weer opnieuw voorwerp van onderhandeling en speelt het daarin zijn eigen rol. Willen wij die procedure verbeteren en willen wij inderdaad ruimte bieden voor de plaats die de Eerste Kamer hier in het staatkundig bestel inneemt, — de klacht daarover is voor mij volstrekt begrijpelijk —, dan zullen wij over het gehele vlak andere tijdschema's in acht moeten nemen, waarvan het beginpunt veel en veel vroeger gelegen zal moeten zijn en waarbij alle betrokken partijen bereid moeten zijn op een bepaald moment knopen door te hakken, ook al weet men dat de volgende maand toch weer nieuwe, wellicht heel andere gegevens beschikbaar komen.

Ik kom tot mijn tweede punt, waarbij ik aanhaak bij de opmerkingen waarmee de heer Veen zijn betoog afronde. Ik ben het met hem eens dat wij wat de overheidsfinanciën betreft bijzonder moeilijke jaren tegemoet gaan. Zo iets zeggen is in feite het opentrapen van een reeds openstaande deur.

De heer Veen heeft er evenwel aan toegevoegd dat herijken en wellicht

aantasten van vroeger verkregen rechten noodzakelijk zal zijn. Ik denk dat hij zich met de woorden 'herijken en wellicht aantasten' niet te zwak heeft uitgedrukt. Dat neemt niet weg dat ook de belastingkant aandacht zal blijven vragen. Verschuivingen zijn daar beslist waarschijnlijker dan verlagingen.

Bij verschuivingen ontkomt men per definitie niet aan verhogingen. Het zoeken naar verhogingen die daarbij het minste kwaad kunnen doen zal ook in de toekomst niet eenvoudig zijn.

Wij hebben in de Tweede Kamer f 25 miljoen aan accijnzen laten vallen en gesteld dat die door retributies zouden worden vervangen. Mijnheer de Voorzitter! U bent nieuwsgierig welke dat gaan worden. Welnu, mijn antwoord is, dat ik uw nieuwsgierigheid deel. Op dit moment moet nog overleg plaatsvinden met een aantal ambtgenoten en daarna zal er besluitvorming in het kabinet moeten plaatsvinden. Het lijkt mij niet juist, al was het alleen maar *elegantiae causa*, dat ik daarop vooruitloop.

□

Staatssecretaris Van Amelsvoort: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb met grote belangstelling geluisterd naar wat de verschillende leden op indringende wijze hebben gezegd. Ik zal eerst ingaan op de directe belastingen en daarna op de indirecte. Ik begin dan met wat de heer Christiaanse al citerende noemde de solidariteitsheffing in de inkomstenbelasting.

Het is een heffing in de vorm van een tijdelijke verhoging van de loon- en inkomstenbelasting ter financiering van een eenmalige uitkering aan de ex-gedetineerden van het voormalige Nederlands-Indië.

De heren Zoon en Christiaanse zeiden dat zij het juist gevonden zouden hebben als voor deze tijdelijke verhoging een afzonderlijk wetsontwerp was ingediend. De heer Zoon zei: het woord 'bijzonder' staat er toch niet voor niets. Ik ben het in algemene zin in zoverre met hen eens dat er argumenten zijn om geheel nieuwe onderwerpen of onderwerpen met een zeer bijzonder karakter in een afzonderlijk wetsontwerp op te nemen.

De heer Zoon verwees daarbij naar het ook mij nog goed in het geheugen liggende voorbeeld van de introductie van het huurwaardeforfait door mijn voorganger Grapperhaus. Toch ben ik van mening dat in dit geval daarvoor geen doorslaggevende redenen aanwezig was.

Van Amelsvoort

Ik vind niet dat er sprake is van zo ongelijksoortige wijzigingen dat de regeling in een afzonderlijk wetsontwerp zou moeten worden neergelegd. Ook de tijdelijke verhoging van de loon- en inkomstenbelasting, samen met de overige wijzigingen die in het wetsontwerp zijn opgenomen, maken onderdeel uit van een pakket van maatregelen ter financiering van de rijksbegroting: het dekkingsplan.

Tot die maatregelen behoort er één die van tijdelijke aard is en die ook wat de motivering betreft apart staat. Dat maakt echter naar mijn mening die verhoging niet zo afwijkend van andere, eveneens tot het dekkingsplan behorende maatregelen dat deze in een afzonderlijk wetsontwerp zou moeten worden geregeld. Ik zal er straks een argument van meer technische betekenis aan toevoegen.

De heer Christiaanse heeft een bezwaar tegen de regeling zelf naar voren gebracht.

Hij vindt het wat ongelukkig – in verband met het risico van verzet van de zijde van degenen, die het niet met het doel eens zijn – dat nu ook de loon- en inkomstenbelasting wordt gebruikt als bestemmingsheffing. Ik vind, dat hij de relatie die wij inderdaad hebben gelegd, wat erg accentueert. Het gaat te ver om te stellen, dat wij nu een bestemmingsheffing binnen de inkomstenbelasting hebben geïntroduceerd.

Ik moet erkennen, dat ik geen precedent heb kunnen vinden. Ik heb trouwens ook geen precedent gevonden van het verschijnsel, dat zich heeft voorgedaan, namelijk het toekennen van de uitkering aan de ex-geïnterneerden.

Tientallen jaren lang heeft het parlement achtereenvolgende kabinetten gesteund in de afwijzing. Dit jaar heeft de Tweede Kamer wat dit betreft, een draai van 180° gemaakt en heeft de Regering deze uitkering afgedwongen. Dit is een louter objectieve beschrijving van de gang van zaken. Ik wens daarover geen waarde-oordeel uit te spreken. De Regering bevong zich objectief gezien in een dwangpositie.

De heer Christiaanse heeft een interessante opmerking gemaakt toen hij een vergelijking maakte met opcenten. Naar zijn mening is hier geen sprake van opcenten. Materieel gezien, heeft deze maatregel toch wel het karakter van een heffing door middel van opcenten.

Formeel is dat niet het geval. Waarom niet? Omdat wij het niet hebben gezocht in een verhoging van het ta-

rief, maar in verplaatsing van de grenzen van de schijven. Nogmaals, materieel is een gelijkenis aanwezig.

Ik ben het overigens graag eens met de heer Christiaanse, dat wij de grootst mogelijke terughoudendheid moeten betrachten, als het gaat om de introductie van elementen van doelheffingen binnen de algemene belastingheffing.

Het mag een schoonheidsfout zijn, dat degenen, die de uitkering ontvangen, er voor een klein deel aan meebetalen. Dat is onvermijdelijk, als men zoekt naar een algemene financieringsvorm. Dit zou ook het geval zijn geweest, als de financiering van het benodigde bedrag gezocht was aan de uitgavenkant. Betrokkenen hadden er dan indirect aan bijgedragen.

Met belangstelling en instemming heb ik geluisterd naar de opmerkingen van de heer Christiaanse over het aspect van gewetensbezwaren op belastingterrein. Hij heeft een vraag over het geweten van de belastingbetaler gesteld. De heer Veen heeft een vraag gesteld over het geweten van de belastingheffer. Beide vragen zou ik als retorisch willen beschouwen.

Mensen met gelijke inkomens moeten gelijke belasting betalen. Dit principe is doorslaggevend in mijn afwijzing van gewetensbezwaren wat betreft de uitgaven, gefinancierd met belastingen in het algemeen. Ik ga eraan voorbij, dat men sterke argumenten kan aanvoeren tegen de rechtstreekse 'doorberekening' van een bepaald soort belasting naar een daarmee overeenkomend deel van de uitgaven in de rijksbegroting. Aan het principe 'gelijke behandeling van gelijke gevallen' wil ik in geen geval tornen.

De heer Veen heeft gevraagd, waarom het niet precies f 225 mln. zou kunnen zijn. Dat heeft te maken met het afdrachtsysteem, dat wij in de loonbelasting kennen.

Kiest men voor een maatregel in deze sfeer dan heeft men altijd te maken met het feit dat de opbrengst van een tariefverhoging op kasbasis minder is dan op transactiebasis het geval is. Grof gezegd, ontvangen wij de verschuldigde loonbelasting pas na het verstrijken van het tijdvak, waarop de belasting betrekking heeft.

Nu de inhoudingsplichtigen de verschuldigde loonbelasting per maand of per kwartaal afdragen, betekent dit, dat een gedeelte van de opbrengst pas in het volgende jaar wordt gerealiseerd.

Als wij nu de tijdelijke belastingverhoging zouden beperken tot een be-

drag van f 225 miljoen op transactiebasis, zouden dit in het jaar 1981, waarin wij dit bedrag nodig hebben, hieraan tekort komen.

In het licht van de financieringsproblematiek, die wij nu kennen, vonden wij dit niet verantwoord. Ik constateer, mijnheer de Voorzitter, dat de heer Veen instemmend lacht.

De heer Veen (VVD): Neen, die lacht niet instemmend!

Staatssecretaris Van Amelsvoort: Ik kom nu terug op de vraag, of deze tijdelijke verhoging van de belasting der dekking van een eenmalige uitkering niet in een afzonderlijk wetsontwerp had moeten worden opgenomen. Dit zou wetstechnische perikelen met zich hebben gebracht als wij in de ontwerpen óók nog eens wijzigingen hadden moeten aanbrengen.

Het zou ons dwingen tot ingewikkelde technische constructies, alleen al omdat niet te voren vaststaat in welke volgorde de wetsontwerpen behandeld zullen worden. Het zal duidelijk zijn dat, wanneer één van de twee zou worden verworpen, dit doorslaggevende gevolgen zou hebben voor het andere wetsontwerp.

De dekking zou in gevaar kunnen komen. Ook zou het mogelijk zijn, dat een financiering werd aangegeven voor een uitgave, die niet gedaan zou worden. Die twee zaken hangen onverbreekelijk met elkaar samen. Het zou gevaar hebben op verbreekbaarheid wanneer wij verschillende wetsontwerpen zouden hebben ingediend.

Dit spreekt nog sterker als men zich realiseert hoe er gehandeld had moeten worden indien één of beide wetsontwerpen geamendeerd zou (den) worden. Er zou dan immers een wettelijke basis gevonden moeten worden voor de loonbelastingtabellen voor in het eerste kwartaal van 1981.

Die tabellen zijn allang gedrukt maar, als het wetsontwerp geamendeerd zou worden, zouden zij een wettelijke basis ontberen. In alle haast, in een nog grotere haast dan nu al het geval is, zouden wij moeten trachten, spoedwetjes door het parlement te krijgen om een wettelijke basis te geven aan de al gedrukte tabellen. Ook deze voorzieningen zouden weer een onderlinge afhankelijkheid kennen.

De heer Zoon gaf aan, dat de koppeling door onderbreking en één wetsontwerp een nadeel heeft, waarbij hij verwees naar de introductie van het huurwaardeforfait in de inkomstenbelasting. Hij tekende aan, dat er toen wisselende meerderheden bestonden.

Van Amelsvoort

Mijnheer de Voorzitter! Wisselende meerderheden zijn altijd vervelend. Men zou kunnen zeggen, dat zij ook in deze Kamer zijn opgetreden. Weliswaar staakten de vorige week de stemmen en werd het desbetreffende wetsontwerp heden met een overtuigende meerderheid verworpen – men mag dus strikt genomen niet spreken over wisselende meerderheden – maar men ziet toch dat niet alleen in de Tweede Kamer maar ook in de Eerste Kamer de stemverhoudingen kunnen wisselen. Men zal dus ook hier kunnen begrijpen dat wij zeer beducht zijn voor de effecten van wisselende meerderheden.

De heer **Zoon** (PvdA): Vanmorgen was er een wisselende minderheid.

Staatssecretaris **Van Amelsvoort**: Ik heb al willen aangeven dat het niet precies hetzelfde is. De meerderheid groeide.

Mijnheer de Voorzitter! De heer Zoon heeft over de voorgestelde wijzigingen van de bejaardenaf trek en de arbeidsongeschiktheidsaf trek gezegd, dat zij voorbarig zijn. Hij vroeg zich af, of een individualisering van de af trek wel mogelijk is. Wij hebben in de stukken al tot uitdrukking gebracht, dat wij ons best doen om een regeling te construeren, die zal voldoen aan de randvoorwaarden, die wij zelf hebben gesteld.

Daarom vonden wij het verantwoord, met ingang van 1 januari 1981 voorstellen te doen, die gaan in de richting van individualisering. De heer Zoon maakte een vergelijking met de zelfstandigenaf trek. Die vergelijking gaat niet op. Wat de bejaardenaf trek en de arbeidsongeschiktheidsaf trek betreft, is al als uitgangspunt aanvaard dat deze in hun huidige vorm niet kunnen blijven bestaan en dienen te worden afgeschaft. Dat is in het geheel niet het geval met betrekking tot de zelfstandigenaf trek.

De heer Christiaanse is teruggekomen op de gang van zaken in de Tweede Kamer bij de aanvaarding van het amendement betreffende de af trek van giften. Hij noemt het antwoord dat wij hebben gegeven op de vraag van de CDA-fractie in de schriftelijke stukken naar de urgentie van deze wijziging subtiel maar niet onduidelijk.

Hij concludeert dat deze wijziging niet onze hoogste prioriteit had. Dat doet hij terecht. Wel had een wijziging van de giftenaf trek al geruime tijd onze aandacht. Ik wijs nog eens op de discussie die verleden najaar aan de overzijde over dit onderwerp is gevoerd.

De heer Christiaanse merkte iets op over het handelen of nalaten van de heren Dolman en Joekes met betrekking tot de toelaatbaarheid van het amendement. Men zal begrijpen dat ik mij van een oordeel daaromtrent onthoud.

Ik heb met voldoening kennis genomen van zijn instemming met het feit dat wij niet alsnog aan de Raad van State advies over dit onderwerp hebben gevraagd.

Ik kom aan het bezwaar van de heer Christiaanse tegen de wijziging van de giftenaf trek zoals deze nu heeft plaatsgevonden. Zijn bezwaar is dat de wijziging beter in een groter kader van herziening van de inkomstenbelasting aan de orde had kunnen worden gesteld. Dit bezwaar deel ik. Ik heb ook bedoeld, dat tot uitdrukking te brengen aan de overzijde.

Ik kan het resultaat van de wijziging die nu heeft plaatsgevonden niet onjuist vinden. Zij betekent alleen dat toekomstig te genieten inkomen bij de schenker voortaan zal worden belast, althans de onbelastbaarheid daarvan wordt weggenomen. De bestaande praktijk heeft voor de instellingen die daarmee worden bedacht slechts een gering belang.

Zij heeft natuurlijk wel voor individuele belastingplichtigen in enkele gevallen een veel groter belang. Ik handhaaf mijn bezwaar dat ik tegen de procedure in de Tweede Kamer heb geuit, namelijk dat op deze wijze een zorgvuldige behandeling en een goede overdenking van de voorstellen niet mogelijk is. Die zijn er dan ook niet geweest.

De heer Zoon heeft met een citaat van mijn ambtsvoorganger willen aantonen dat de verlenging van de zelfstandigenaf trek toch wel lang duurt. Hij stelde de vraag, of uit de herhaalde verlenging niet af te leiden is, dat continuering en het permanent maken op hun plaats zijn.

Ik heb in de Tweede Kamer in de nota naar aanleiding van het eindverslag al de reden genoemd, waarom de studie niet tijdig kan worden afgerond. Ik heb gewezen op de besluitvorming rond het rapport-Hofstra en op andere werkzaamheden op wetgevend terrein.

Bij die andere werkzaamheden denk ik dan met name aan de voorbereiding van wetsontwerpen ter vervanging van de systematiek die Hofstra in zijn rapport heeft voorgesteld, met name de invoering van een voorraadaf trek, een vermogensaf trek en een vrijstelling van ontvangen ruimte.

Dat zijn allemaal wetsontwerpen en maatregelen die wij voorstaan om de

gevolgen van de inflatie die wij als knelpunt beschouwen weg te nemen. Ik noem overigens dan ook nog de dividendvrijstelling.

De heer Zoon vraagt of met die studie naar het karakter van de zelfstandigenaf trek niet een te groot beroep is gedaan op de bezetting van de directie wetgeving directe belastingen.

In dit geval is die toch niet aan de orde, want het gaat hier om een zeer specifieke situatie. Afronding van de studie was niet mogelijk zonder dat daarin de uiteindelijke oordeelsvorming over het rapport-Hofstra kon worden betrokken. De Tweede Kamer heeft de beraadslagingen daarover pas eind juni afgerond. Ik kon toen geen studie aanvatten over de zelfstandigenaf trek, want die zou incompleet hebben moeten blijven. Het was mij ook niet mogelijk om tussen eind juni en het tijdstip waarop de Miljoenennota werd ingediend zowel de studie inzake de zelfstandigenaf trek af te ronden als de maatregelen voor te bereiden die in plaats komen van de Hofstra-voorstellen. Het was dus een samenloop van werkzaamheden in een korte periode – eind juni tot begin september – waarop een bezetting van een wetgevende directie niet is afgestemd. Die bezetting is nu eenmaal niet afgestemd op een piekbelasting.

De heer Zoon vroeg zich ook af of uit die herhaalde verlenging niet moest worden afgeleid dat de af trek permanent moet worden gemaakt. Dat zou dan betekenen dat een studie niet meer zo dringend nodig is. Ik herinner eraan, dat bij de invoering van de zelfstandigenaf trek met name als argumenten naar voren zijn gebracht de inkomensontwikkeling die verwacht werd voor de zelfstandigen en een voorschot op de inflatieneutrale belastingheffing die als gevolg van concretisering van de voorstellen van prof. Hofstra tegemoet kon worden gezien. Wij moesten dus de besluitvorming daarover afwachten en daarvan was het gevolg dat wij een aantal keren tot verlenging moesten besluiten. Alle voorgaande besluiten tot verlenging moesten worden genomen, omdat de besluitvorming van de Regering en de Kamer over de inflatieneutrale belastingheffing moest worden afgewacht.

Welnu, wij weten dat intussen en ik hoop over weinige maanden de resultaten van de studie over de zelfstandigenaf trek aan de Kamer te kunnen mededelen.

De heer Zoon vroeg ook nog naar het budgettaire bedrag dat met de zelf-

Van Amelsvoort

standigenaftrek gemoeid is. Voor 1981 zou dat gaan om 240 mln. in de inkomstenbelasting.

De heer Christiaanse heeft ook een opmerking gemaakt over het wetsontwerp tot verlenging van de zelfstandigenaftrek. Ik ben blij te vernemen dat hij op zich zelf wel met die verlenging kan instemmen. Het stelt hem echter teleur, dat onze studie nog niet is afgerond. Ik herhaal wat ik al heb opgemerkt; ik verwacht die de komende maanden te kunnen mededelen.

De heer Christiaanse vroeg ook, waarom de bedragen niet worden bijgesteld. Dat hangt ook samen met het feit dat wij nog geen beslissing over het permanent maken hebben kunnen nemen. Zolang wij dat niet hebben gedaan, vind ik dat het niet voor de hand ligt om die bedragen in de nog steeds tijdelijke regeling bij te stellen. Ik denk dat wij dit tegelijk moeten doen.

De heer Zoon vroeg, of bij de meeningsvorming de verwachting dat de inkomensontwikkeling van zelfstandigen ruwweg in de pas loopt met die van andere groepen mede een rol hebben gespeeld de aangekondigde en overigens nu al bij de Tweede Kamer ingediende maatregelen van de voorraadaf trek en de vermogensaftrek.

Ik duidde al aan, dat deze maatregelen niet zozeer in beeld komen wanneer het gaat om de inkomensontwikkeling van zelfstandigen, maar dat het er meer om gaat knelpunten weg te nemen die optreden in de belastingheffing als gevolg van inflatie.

De voorraadaf trek is een faciliteit voor ondernemers die hun voorraad niet kunnen waarden volgens een substantialistisch waarderingsstelsel. De vermogensaftrek houdt eveneens verband met de inflatie, namelijk een verlichting voor het feit dat in de fiscale winst inflatoire elementen zijn begrepen. Beide aftrekken zijn dus geen maatregelen die een bepaalde inkomensontwikkeling nastreven.

Zij beogen een correctie te zijn op het fiscale winstbegrip. Wat de omvang van de aftrekken betreft, teken ik aan dat er in zoverre een verband is met de algemene economische ontwikkeling dat zij naar hun omvang beogen een lastenverlichting voor het bedrijfsleven te weeg te brengen.

Ik kom nu tot de accijnsverhogingen. De heer Christiaanse vroeg zich af, of deze verhogingen niet in strijd zijn met een belangrijke kabinetsdoelstelling, namelijk het terugdringen van de collectieve lastendruk. Vervolgens wees hij erop dat sommige leden van zijn fractie moeite hebben met het voor-

stel, omdat zij vrezden dat sommige groepen middenstanders er onevenredig door zullen worden getroffen. Hij vroeg mij, de noodzaak van deze maatregelen te verduidelijken.

Het kabinet streeft inderdaad verlaging van de collectieve lasten na. Dat kan echter alleen via verlaging van de collectieve uitgaven. Zolang daarin niet een duidelijke ombuiging tot stand is gekomen, kunnen wij ook niet toekomen aan verlaging van de lastendruk.

Ook wanneer wij overigens stabilisatie van de collectieve lastendruk bereikt zullen hebben, zal het nog kunnen voorkomen dat bepaalde soorten belastingen verhoogd en andere soorten belastingen verlaagd worden. Voor de inkomstenbelasting is die verlaging zelfs als automatisme in de wet vastgelegd.

Er is ook een automatisme bij de indirecte belastingen, doordat de accijnzen luiden in vaste bedragen. Als er niets gebeurt, blijven ze achter bij de inflatie.

Men moet de door ons voorgestelde lastenverzwaringen niet geïsoleerd beschouwen. Men moet ze beschouwen binnen het pakket van voorstellen dat het kabinet heeft gedaan om de loonmatiging te bereiken. Er zit ook een aanmerkelijke verlaging van de loonen inkomstenbelasting in ad 660 mln. op transactiebasis.

Aan de accijnsverhogingen ligt uitsluitend een budgettair motief ten grondslag. Wij hebben gekozen voor belastingverhogingen om geld in de schatkist te krijgen. Wij hebben gekozen voor drie in plaats van twee of één verhoging, om de last zo gelijkmatig mogelijk over verschillende bedrijfstakken te spreiden.

De heer Christiaanse maakte nog een opmerking over de invoering van een luxe tarief in de b.t.w. Daarover maken wij een studie. Wij hebben dit idee niet laten varen. Het is echter een heel lastige materie gebleken, mede door de administratief-technische bezwaren die aan een derde b.t.w.-tarief zijn verbonden. In de studie zullen wij tevens aandacht besteden aan de ervaringen met verhoogde b.t.w.-tarieven in andere landen van de EG. In dat verband herinner ik aan de afspraak in de EG om het aantal tarieven in de b.t.w. niet te verhogen, maar zo mogelijk juist te verminderen.

Het dekkingsplan heeft een korte, maar toch al rijke geschiedenis. De heer Christiaanse zal hieruit willen afleiden dat de Regering bereid is om een verhoging van het verlaagde b.t.w. tarief in overweging te nemen.

Ook zijn wij bereid de overbrenging van bepaalde goederen van het verlaagde naar het algemene tarief in overweging te nemen. De uitspraken die de heer Christiaanse in dat verband deed, heb ik met bijzondere belangstelling beluisterd.

De heer Veer vroeg naar het effect van de accijnsverhogingen. In dat verband is zijn vraag naar de prijselasticiteit van de vraag naar deze goederen van groot belang.

Wij moeten, als wij een accijnsverhoging voorstellen, uiteraard rekening houden met mogelijke vermindering van het verbruik ten gevolge van die verhoging. Dit verband is door het kabinet nooit ontkend.

Wel heeft het kabinet erop gewezen dat men alléén rekening moet houden met de vraagvermindering op lange termijn. Immers, wij moeten een dekkingsmaatregel nemen die past bij de structurele dekkingsbehoefte.

Zouden wij de maatregel zodanig kiezen dat zij ook in het eerste jaar, waarin het korte-termijneffect van vermindering optreedt, al voldoende oplevert, dan zouden wij structureel te veel, een overdekking vragen.

Dit is de reden waarom wij bij de raming van de dekkingsbijdrage geen rekening houden met de prijselasticiteit, maar bij de raming van de kasopbrengst van de belastingen in hun totaliteit voor het komende jaar wel. Het gaat nu dus om de prijselasticiteit op lange termijn.

Ik denk dat die gering is voor de goederen die wij nu in bespreking hebben. Wij weten er erg weinig van, moet ik ruitelijk toegeven. Wij kennen een cijfer voor de prijselasticiteit van energieverbruik. Dit stond verleden jaar in de macro-economische verkenningen; het was -0,4.

Ik verwacht eigenlijk dat de prijselasticiteit van de andere produkten die wij nu in beschouwing hebben, lager zal zijn, dat wil zeggen dichter bij 0 zal liggen. Daarmee is in de extra-opbrengstberekening wel rekening gehouden. Ik denk dus dat de ramingen van de opbrengst van de voorgestelde verhogingen reëel zijn.

De heer Zoon meende dat hij uit het feit dat wij de halvering van de verhoging van de accijns meteen omrekenen in een halvering van het hiermee gemoeide bedrag, kon afleiden dat wij zijn uitgegaan van volledige inelasticiteit van de vraag naar alcohol.

Deze conclusie is op deze manier niet juist. Waar gaat het om? Het gaat om de vraag of het effect van een verhoging van f 15,- naar f 15,30 groter of kleiner is dan van een verhoging van

Van Amelsvoort

f 15,- naar f 15,60. Ik denk dat dit een marge is waarbinnen wij de verschillen niet kunnen bepalen en er dus gemakshalve wel van moeten uitgaan dat er geen verschil is.

De heer **Zoon** (PvdA): Ter voorkoming van eenzelfde uitvoerige discussie als wij over het grensnut hebben gehad, zou ik eraan willen herinneren dat ik heb gezegd dat de Staatssecretaris ervan uitgaat dat de vraag in dat deel van de curve volkomen inelastisch is.

Hij weet natuurlijk wel dat een vraagcurve verschillende elasticiteiten kent. Wanneer men aanneemt dat een halvering van de verhoging leidt tot een halvering van de extra opbrengst, dan gaat men uit van de veronderstelling dat dat deel van de curve een volkomen inelastische vraag representeert.

Staatssecretaris **Van Amelsvoort**: Ik kan niet zeggen dat de heer Zoon ongelijk heeft in zijn theoretische beschouwing. Wel moet ik zeggen dat wij met deze subtiliteit in onze raming geen rekening konden houden. Overigens wil ik toch nog een keer zeggen, dat wij het bij prijselasticiteit altijd hebben over relatieve prijzen.

Het gaat erom of de prijsstijging als gevolg van een accijnsverhoging groter is dan de stijging van het algemeen prijsniveau. Welnu, wij blijven met deze verhoging binnen het inflatietempo.

De heer **Veen** (VVD): Hoe kunt u dat verklaren? Hoe weet u dat?

Staatssecretaris **Van Amelsvoort**: Dat is een besluit. Dat is toch zo? Ik verwonder mij over de hilariteit die nu ontstaat. Ik denk niet dat iemand mij wil tegenspreken, als ik zeg, dat het gaat om relatieve prijzen.

De heer **Veen** (VVD): Dat begrijp ik wel, maar een deel van de inflatie hebt u niet volledig in de hand.

Staatssecretaris **Van Amelsvoort**: Ik heb de inflatie zeker niet in de hand, maar ik heb een raming van de inflatie in het komende jaar. Ik constateer, dat de accijnsverhogingen binnen de inflatieraming blijven.

De **Voorzitter**: Voor de goede orde: Acht u de prijsontwikkeling van een produkt met accijns onafhankelijk van de accijnsverhoging en van de algemene prijsontwikkeling

Staatssecretaris **Van Amelsvoort**: Neen, zo sterk kan ik het niet zeggen. Ik begrijp uw zeer indringende vraag, mijnheer de Voorzitter. De prijsontwikkeling van een bepaald produkt is na-

tuurlijk niet onafhankelijk van de accijnsvaststelling. Die ondervindt daarvan invloed.

De **Voorzitter**: De Staatssecretaris is met een theoretisch-economisch verhaal bezig. Een relevante vraag hierbij is, of de prijsontwikkeling van het produkt dat met accijns is belast onafhankelijk is van de algemene prijsontwikkeling.

Staatssecretaris **Van Amelsvoort**: Neen, die is daarvan niet onafhankelijk. Ik begrijp de vraag van de Voorzitter maar al te goed. Ik blijf echter staande houden, dat het gaat om relatieve prijzen. Om precies aan te geven hoe het wél moet, zal een ingewikkelde excursie nodig zijn.

In elk geval mag men niet zeggen: gij verhoogt de prijs met een kwartje of met twee kwartjes en derhalve zal daarvan een verbruiksverminderend effect uitgaan. Dan gaat het namelijk om absolute prijsverhogingen.

Mijnheer de Voorzitter! De heer Veen heeft gevraagd, of er inzicht bestaat in het negatieve werkgelegenheidseffect van de voorgestelde prijsverhoging. Er is natuurlijk een verband tussen het effect dat men op de omzet verwacht en dat men op de werkgelegenheid verwacht. Een deel van mijn antwoord tot nu toe kan ook beschouwd worden als een antwoord op deze vragen.

Wij hebben een tentatieve berekening weergegeven die betrekking heeft op de te verwachten werkgelegenheidseffecten op langere termijn, als gevolg van de tariefverhogingen die wij voorstellen. Daaruit blijkt, dat het gemiddelde werkgelegenheidseffect in deze sectoren maximaal minus 0,5% zal zijn.

In dit verband wil ik nog wijzen op twee punten. In de eerste plaats zijn wij er bij die berekening van uitgegaan, dat de accijnsverhogingen tot additionele prijsverhogingen leiden voor de desbetreffende produkten, die komen op de prijsstijgingen die het gevolg zijn van inflatiefactoren. Dat is een soort van maximale veronderstelling bij deze berekening. Dit is tevens nogmaals een antwoord op de vraag van de Voorzitter.

In de tweede plaats – ik zeg dat eveneens nogmaals – moet men de gevolgen van de accijnsverhogingen niet geïsoleerd beschouwen. Wij kunnen dus ook – dit zeg ik relativerend – aan de berekeningen die wij zelf gemaakt hebben geen absolute betekenis toekennen. Zij moeten veeleer gezien worden als indicaties voor de verwachting dat het nadelige werkgele-

genheidseffect als gevolg van de accijnsverhogingen gering zal zijn. Zo zien wij die berekeningen ook.

De heer Zoon heeft het uitsluitend budgettaire motief voor de accijnsverhogingen ter sprake gebracht. Hij heeft gezegd: dat is toch niet consistent; enerzijds voert men een campagne tot beperking van roken en drinken en anderzijds hoopt men dat die campagnes niet al te veel 'uithalen'. Hij heeft gevraagd wat de Regering nu eigenlijk wil.

Welnu, met de voorgestelde accijnsverhogingen wil de Regering een budgettaire dekking bereiken van f 200 miljoen, zoals die er nu is, gespreid over een drietal accijnzen, zodat verwacht mag worden, dat dit op langere termijn niet tot een belangrijke verbruiksvermindering aanleiding geeft. Dit betekent ook, dat deze maatregelen niet moeten worden beschouwd als pogingen om het verbruik te beïnvloeden. Zij staan daar los van.

Het aspect van verbruiksbeïnvloeding kan wel een rol spelen, omdat het een feitelijk gevolg kan zijn. Het is echter geen beoogd gevolg. Voor beperking van de consumptie die als ongewenst wordt beschouwd, zijn naar mijn oordeel andere en betere middelen mogelijk. Het fiscale instrument kan ook een rol spelen. Ik sluit dat niet uit.

De heer Zoon heeft zelf al aangevoerd het voorbeeld van de regeringsbeslissing van het vorige jaar, toen er een forse benzine-accijnsverhoging is geweest, die mede werd gemotiveerd door het verlangen van de Regering naar een zuiniger benzineverbruik.

Toen ging het om meer dan 4 cent. Nu gaat het slechts om 1 cent. Ik weet wel dat dit geen verschil uitmaakt voor het theoretische concept van de prijselasticiteit. In de praktische gevolgen die iemand aan prijswijzigingen hecht, maakt dit naar mijn mening wel verschil uit.

Tot slot heeft de heer Christiaanse de bieraccijns ter sprake gebracht. Hij vindt dat deze al lange tijd ongewijzigd is gebleven. Hier raken wij inderdaad aan de accijnsunificatie in de Benelux. Aan de overzijde is daarvoor ook aandacht gevraagd.

Ik heb toen erop gewezen dat wij de problematiek van de accijnzen binnenkort in Benelux-verband zullen bespreken, in het bijzonder in de gemengde ministeriële werkgroep Financiën-Economische Zaken. Aan de hand van de resultaten van die besprekingen, waarbij ook de bieraccijns zal worden betrokken, zal ik gaarne te zijner tijd de Kamers inlichten.

□

De heer **Zoon** (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben de beide bewindslieden erkentelijk voor de antwoorden op mijn vragen. Mijn dank gaat dan in het bijzonder uit naar de Staatssecretaris, die wel zeer uitvoerig mijn vragen heeft willen beantwoorden.

De Minister heeft medegedeeld even nieuwsgierig te zijn als wij naar de retributie die het gat van 25 miljoen door de verlaging van de alcoholaccijns moet dekken. Dat begrijp ik niet. Ik heb altijd gedacht dat beleid de resultante is van afweging. Wanneer de Staatssecretaris onder aandrang van de Tweede Kamer 25 miljoen gulden laat vallen, moet hij toch weten welke de gevolgen zijn op andere terreinen? Wie heeft dan tegen hem gezegd dat hij die 25 miljoen gulden maar moest laten vallen, omdat dan wel een retributie zou worden verhoogd?

Hij moet toch weten dat dit kan. Hij kan toch niet zo maar zeggen dat hij het wel doet zonder te weten wat er verder gebeurt. Zo'n retributieverhoging moet toch acceptabel zijn. Het moet in feite toch zo zijn dat men een retributieverhoging meer acceptabel vindt dan 25 miljoen gulden meer alcoholaccijns.

Ik vind het antwoord van de Minister op dat punt verre van bevredigend. Ik wil toch wel iets meer weten voordat wij er verder uitspraken over doen.

De Staatssecretaris begon zijn betoog met uitvoerig uit te leggen waarom de tijdelijke verhoging van de inkomstenbelasting ten behoeve van de uitkering aan ex-geïnterneerden in één ontwerp met andere voorstellen is meegenomen. Ik vond, ook na zijn uitvoerige uiteenzetting, toch dat er redenen genoeg waren om niet te combineren.

Ik zal het woord 'koppelen' niet gebruiken. Hij zegt dat er geen precedents in dit geval zijn. Ik vind dat hij de onverbreekelijkheid van die verschillende belastingelementen niet erg overtuigend heeft aangetoond. Ik zie ook niet waarom de kwetsbaarheid voor amendementen in een dergelijk geval groter is.

Bovendien is er, als er geen precedent is, alle reden om de Kamer hierover eens afzonderlijk te laten spreken. Ik had liever gezien dat het wetsontwerp was gesplitst. Als de Staatssecretaris dit niet wil, kan ik slechts zeggen dat het jammer is.

In wezen komt het erop neer dat onze bezwaren tegen lastenverzwaring voor bejaarden en voor degenen die arbeidsongeschikt zijn, zich daardoor

ook keren tegen de uitkering aan ex-geïnterneerden. Dit had kunnen worden voorkomen, door het wetsontwerp te splitsen.

Ook over de vergelijking tussen de zelfstandigenaftrek en de bejaardenaftrek maak ik nog enkele opmerkingen. De Staatssecretaris zegt dat over de zelfstandigenaftrek nog niet is beslist, terwijl volgens hem vaststaat dat de bejaardenaftrek en de arbeidsongeschiktheidsaftrek lager moeten worden.

Dit kan zijn mening zijn, maar het is nog niet de mijne. Ik ben van mening dat de zelfstandigenaftrek en de beide andere aftrekken op ongelijkwaardige wijze zijn behandeld. Hiermee kan ik mij niet verenigen.

Ik blijf het vreemd achten dat men het ene jaar accijnzen verhoogt om selectief autogebruik te bevorderen en dit het volgende jaar om louter budgettaire redenen doet. Ik pleit voor een consistent beleid, waarin alcoholaccijnsverhogingen en benzineaccijnsverhogingen een rol van betekenis kunnen spelen, als men van mening is dat het verbruik van deze produkten moet worden teruggedrongen.

Discussies over de elasticiteit zullen wij nu verder maar achterwege laten!

□

De heer **Christiaanse** (CDA): Mijnheer de Voorzitter! *Elegantiae causa* begin ik met het antwoord van de Minister, hoewel er *substantiae causa* reden is, op het antwoord van de Staatssecretaris in te gaan.

De Minister heeft gezegd dat hij in deze Kamer geen deemoedig gezicht wil zetten. Hiertoe is zijns inziens geen aanleiding, omdat de fiscale maatregelen passen in het totale beleid en hieromtrent veel overleg moet worden gevoerd.

Ik meen dat het op de weg van de Minister van Financiën ligt, te allen tijde een zekere weerstand te bieden tegen het gebruik van de fiscaliteit om problemen op andere terreinen op te lossen, bij voorbeeld op het terrein van de loonvorming en voor de prijscompensatie.

Dit blijkt te meer uit hetgeen de Staatssecretaris heeft gezegd. Hiervan ben ik geschrokken, toen hij zei dat het noodzakelijk is, de verschillende tariefmaatregelen in één wetsontwerp op te nemen, opdat amendering is uitgesloten. Dit is niet slechts tegenover deze Kamer, maar vooral tegenover de Tweede Kamer staatsrechtelijk onaanvaardbaar.

Hij zei niet uitdrukkelijk dat amendering uitgesloten is, maar amendering

zou grote problemen hebben opgeroepen. De loonbelastingtabellen zijn immers al gedrukt. Dit betekent dat de voorstellen eerder naar de Kamers moeten. Voordat men de tabellen laat drukken, moet men weten wat de Kamers hiervan vinden; zij zijn medewetgevers.

Overigens heb ik grote waardering voor de beantwoording door de Staatssecretaris. Hij is zeer zakelijk ingegaan op ook door mij gemaakte opmerkingen.

Ten aanzien van de solidariteitsheffing ga ik geheel akkoord met zijn opmerking, dat terughoudendheid geboden is om doelheffingen binnen de inkomstenbelasting aan te brengen.

Kenmerk van een belasting is dat de opbrengst toekomt aan de gehele gemeenschap.

Een Franse auteur sprak niet ten onrechte over 'la solidarité nationale' op belastingterrein. De heer Verbrugh aan de overzijde had geen ongelijk toen hij zei, dat hij deze gerichte maatregel voor deze ex-gedetineerden uit Nederlandsch-Indië wellicht aan een gerichte heffing had moeten worden gedacht.

Hij had het over een speciale importheffing op Japanse auto's. De gedachte daarachter, om dat verband te leggen, was op zich zelf helemaal niet zo slecht. Helaas niet, denk ik, de GATT dit soort regelingen niet toe, maar dat is nu niet aan de orde.

Reeds Cort van der Linden zei: geen specialisering der belastingen. Ik geloof dat wij die generaliteit van de belastingen zeer hoog moeten houden.

Ik ben niet onder de indruk van het betoog van de Staatssecretaris dat deze twee onderwerpen niet gescheiden hadden kunnen worden in twee wetsontwerpen. Nu is de opbrengst van de ene maatregel duidelijk 'ge-earmarkt'.

Als men zich wil verzetten tegen de maatregel en de daaraan verbonden noodzakelijke belastingheffing, moet men zich daar ook apart over kunnen uitspreken. En dat is nu uitgesloten.

Ten aanzien van de gewetensbezwaren ben ik enigszins geschrokken van de opmerking van de Staatssecretaris, dat dit wellicht retorisch zou kunnen zijn bedoeld aan de zijde van de belastingbetalers. Ik denk dat dit afbreuk doet aan de intentie van de personen die op dit terrein gewetensbezwaren hebben. Een gewetenloze fiscus zou ik nog kunnen accepteren.

Die bekommert zich terecht niet om de zedelijkheid van de inkomsten die men verwerft. Maar wat gewetensvolle belastingbetalers betreft, daar moe-

Christiaanse

ten wij toch vanuit blijven gaan. Dat is niet ten onrechte ook in allerlei landen gebleken, in de Verenigde Staten onder andere al ten tijde van de Vietnam oorlog en bij ons zou men kunnen denken aan de Kalkar-heffing.

Het gaat daarbij om mensen die hieromtrent zeer bewogen zijn. Dat neemt niet weg dat deze bezwaren niet kunnen worden erkend als het gaat om de belastingheffing. Dat is een gevolg van de afweging van de belangen van het individu en ook zijn gewetensbezwaren tegen de belangen van de gemeenschap.

Men kan niet krachtig genoeg uitspreken dat er op het fiscale terrein geen ruimte is voor gewetensbezwaren. Ik constateer met genoegen dat de Staatssecretaris die mening ook is toegedaan. Als men op bepaalde gronden tegen ballot is, kan men op die gronden tegen een gedeelte van de CRM-begroting zijn, maar als men ook een gedeelte van de belasting niet wil betalen, zijn wij nergens.

Wat de zelfstandigenaftrek betreft, is mijn fractie niet onder de indruk van het feit, dat het nu niet om een permanente maatregel gaat en dat daarom geen verhoging van de bedragen mogelijk was bij deze tijdelijke verlenging.

Dat lijkt ons geen doorslaggevend argument. De kosten van levensonderhoud zijn ook gestegen, maar de inkomsten van de zelfstandigen in het algemeen niet dienovereenkomstig. De voorziening zou kunnen worden aangepast.

Wij hebben met genoegen geconstateerd dat de Staatssecretaris bereid is – en naar ik heb begrepen zal hij het ook met een zekere toewijding doen – het b.t.w.-tarief op luxe goederen te doen bestuderen. Ook zijn bereidheid om te denken over een verhoging van het verlaagde b.t.w.-tarief spreekt ons aan.

Ten slotte vind ik het wel jammer dat de bewindslieden niet zijn ingegaan op mijn suggestie om eens te denken over een afzonderlijke Minister voor belastingzaken.

□

De heer **Veen** (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het antwoord van de Minister heeft ons niet helemaal bevredigd. Wat hij doet, is even somber als ik dat heb gedaan citeren uit de Miljoenennota dat herijking en aantasting van verkregen rechten noodzakelijk is. Hij stuurde ons, naar mijn gevoel althans, vervolgens met een kluitje in het riet.

Hij zei namelijk: ook ik weet niet precies hoe dat met de retributies moet

gaan; dat moet de ministerraad nog beslissen. Als ik hem goed begrijp, vraagt hij in feite een blanco volmacht. Ik neem niet aan dat hij voor die f 25 miljoen hier terugkomt.

Ik heb met waardering geluisterd naar de uitleg van de Staatssecretaris van het verschil tussen transactiebasis en kasbasis. De vraag was echter waarom, als dat verschil bestaat en of het van te voren te berekenen is, niet op een andere manier ervoor wordt gezorgd dat die f 225 miljoen exact op tafel komen en niet meer dan dat.

Op een aantal vragen heb ik van de Staatssecretaris nog geen antwoord gehad. In zijn toelichting op de benzineaccijns heeft hij gezegd dat hij heeft gekeken naar het effect van de vlucht naar de benzinepompen in Duitsland.

Ik heb hem gevraagd, of hij ook enig beeld heeft van de vlucht naar België wat de sigaretten betreft. Ik wijs erop dat het dan niet gaat om één cent per liter maar om een prijsverhoging met bijna 10%.

Naar aanleiding van de motie van de heer Christiaanse van 17 juni over structurele verbeteringen in de belastingwetgeving heb ik een vraag gesteld, waarop de Staatssecretaris het antwoord nog schuldig is gebleven. Misschien is de Staatssecretaris van oordeel dat het in dit kader niet behoeft te worden beantwoord. Ik hoor dat dan nog graag. Anders zou ik wel graag een antwoord krijgen.

Ik moet bekennen dat ik gisteravond gelegenheid heb gehad mijn oude economieboekjes erop na te slaan wat de elasticiteit betreft. Vandaar dat ik misschien wat beter voorbereid was dan de Staatssecretaris.

□

Minister **Van der Stee**: Mijnheer de Voorzitter! Ik wil allereerst de nieuwsgierigheid van de heer Christiaanse bevredigen. Ik ben er een tegenstander van dat er een minister voor belastingzaken komt. Als er dan toch meer ministers moeten komen, zou ik er de voorkeur aan geven dat er eerst een minister voor begrotingszaken komt, een figuur die men overigens al in veel landen kent. Voor zover ik weet bestaat een aparte minister voor belastingzaken niet eens in Italië.

Staatssecretaris **Van Amelsvoort**: Wel in Frankrijk en België.

Minister **Van der Stee**: Dat zijn geen aparte bewindslieden voor de belastingen. De hele macro-economische situatie blijft daar met de belastingen in één hand, terwijl de begrotingszaken vaak zijn afgesplitst.

De heren Zoon en Van Veen waren niet zo tevreden met mijn antwoord inzake de retributies. In de loop van het debat met de Tweede Kamer, in dat tens gemeen overleg, hebben wij besloten een nota van wijzigingen in te dienen om de accijnsopbrengst met f 25 miljoen te verlagen. Wij hebben toen besloten dat door retributies te vervangen. Dat is maar zeer kort geleden gebeurd.

De generale mogelijkheid is aangegeven. Er zijn verschillende modellen denkbaar. Op het ogenblik is er overleg over gaande. In zo'n situatie moet men niet, zoals de heer Veen doet, spreken van een onverantwoorde zaak, omdat er een gat ontstaat. De juiste termen waarin hij sprak ben ik kwijt.

De heer **Veen** (VVD): Ik sprak over een blanco volmacht.

Minister **Van der Stee**: Wij vragen op dit ogenblik een volmacht om de belastingen te verhogen. Het is iets anders dat wij vanuit onze filosofie menen dat die zaak sluitend moet zijn. Wij werken in dit land met begrotingstekorten en er is geen enkele wettelijke bepaling, dat wij tot de laatste cent toe alles moeten dekken. Het is een regime dat de Regering zichzelf heeft opgelegd. In die zin vragen wij nu niet om een blanco volmacht. De keuze zal in de loop van januari moeten worden gemaakt.

De heer **Zoon** (PvdA): Kan de Minister wel aangeven door welke retributies een bepaalde behoefte aan middelen wordt gedekt? Of hebben retributies in het algemeen een zeer algemeen dekingskarakter?

Minister **Van der Stee**: Tijdens de algemene politieke en financiële beschouwingen aan de overzijde is gevraagd om een verder gaande toepassing van het profijtbeginsel. De staatssecretaris heeft in de Tweede Kamer een soort van negatieve omgrenzing aangebracht. Wellicht kan hij hierover direct nog wat zeggen.

De heer Christiaanse heeft vanuit de puurheid van de fiscale dogmatiek mij lichtelijk verwijtend en belerend toesproken: Belastingen kunnen geen voorwerp zijn van het overleg met de sociale partners.

Ik vraag mij af of dat het geval is. Vele jaren lang heeft men de koopkracht willen handhaven via het sleutelen aan inkomstenbelastingtarieven. Duidelijker dan ooit te voren is in deze miljoenennota het standpunt ingenomen, dat dit niet mocht gebeuren.

Van der Stee

De heer Christiaanse zal het toch met mij eens zijn, dat door de onderhandelingen heen de hoogte van de noodzakelijke dekking kon worden vastgesteld. Het dekkingsbedrag wijkt ook af van het bedrag, dat aanvankelijk in de miljoenennota stond.

Aanvankelijk spraken wij over het 4,5% -tarief met een opbrengst van ongeveer f 450 mln. Thans gaat het om f 225 mln. Dat is de resultante van het overleg. Het dekkingsplan kan nooit worden afgerond, voordat de onderhandelingen zijn afgerond.

Ik ben het wel met de heer Christiaanse eens – in het kabinet is hierover uitvoerig gediscussieerd – dat het tijdschema drastisch zal moeten worden veranderd. Het betreft dan het tijdschema vanaf de dag, dat de Tweede Kamer met reces gaat.

Ook de samenstelling van de begroting zal in een andere tijd moeten plaatsvinden. De gedachte leeft, dat het kabinet tegelijk met de Tweede Kamer met reces gaat. Eind juli zal dan in één ruk de begroting moeten worden afgehandeld. Het zou betekenen dat het overleg met de sociale partners, voor zover noodzakelijk vóór Prinsjesdag is afgerond.

Er kan dan met definitieve voorstellen in de Tweede Kamer worden gekomen. Het overleg met het parlement en de sociale partners heeft aan de overzijde grote vragen van staatkundige en constitutionele aard opgeroepen.

Staatssecretaris Van Amelsvoort: Mijnheer de Voorzitter! Het spijt mij dat ik niet alle leden heb kunnen overtuigen van de juistheid van ons handelen, waarbij in één ontwerp de volledige inflatiecorrectie en de dekking van een tijdelijke maatregel werden opgenomen. In dit geval vond ik dat beide zaken in één ontwerp konden worden opgenomen en dat dit ook een goede weg was.

Ik haast mij om te zeggen dat ik in het geheel niet heb bedoeld, het amendementsrecht van de Tweede Kamer aan te tasten. Ik hoop vurig, dat ik dit hier ten overvloede zeg. Ik bedoelde aan te geven dat, als wij twee wetsontwerpen zouden hebben ingediend, de amendering door de Kamer ongelooflijk veel ingewikkelder zou zijn geworden.

Men had er dan voor moeten zorgen, in overeenstemming te blijven met de loonbelastingtabellen, zoals die inmiddels al zijn gedrukt. Een andere mogelijkheid zou zijn geweest, dat de Regering met spoedwetjes zou hebben gewerkt.

De heer Zoon blijft het vreemd vinden dat bejaarden- en arbeidsongeschiktheidsaftrek anders worden behandeld dan de zelfstandigenaftrek. Ik begrijp dit niet zo goed, omdat hij zelf van mening is dat uit de geschiedenis van de laatste aftrek kan worden opgemaakt, dat deze permanent kan worden gemaakt. Er is volgens hem een communis opinio, waaruit blijkt dat die aftrek op zijn minst verlengd moet worden.

Het is dus niet zo vreemd, dat ik nu voorstel om tot een verlenging te komen. Over beide andere vormen van aftrek is het vorige jaar overeenstemming bereikt; zij zouden niet in de bestaande vorm kunnen worden gehandhaafd. Het ligt dan ook voor de hand, dat ik nu vraag, hierop een voorschot te nemen.

Als de heer Zoon in verband met de accijnsverhoging en het streven naar vermindering van ongewenste consumptie zegt dat er een consistent beleid moet worden gevoerd, waarbij de accijzen een belangrijke rol kunnen spelen, ben ik het gedeeltelijk met hem eens.

Inderdaad zouden de voorstanders van een doelbewust beleid, gericht op vermindering van bepaalde consumptievormen, daarvoor in het kader van een consistent beleid directe instrumenten moeten aangeven en niet alleen moeten wijzen op het indirect werkende fiscale instrument.

Ik ben het met de heer Christiaanse en anderen eens als zij stellen dat wij eerder hadden moeten komen met deze ontwerpen. Alle problemen zijn in feite terug te voeren op het feit, dat wij hiermee veel te laat zijn gekomen. Ik ben het daarmee wel eens en ik voel dit zelfs als een steun aan de fiscale bewindslieden.

Vervolgens wil ik nog even ingaan op wat de heer Christiaanse stelde over gewetensbezwaarden. Ik wil geen afbreuk doen aan de gewetensvolheid van sommige mensen, die echt menen dat zij de belasting niet in haar geheel mogen betalen.

Ik vind echter dat zij hun onvrede met bepaalde uitgaven van de overheid niet tot uitdrukking moeten brengen bij het betalen van belasting maar bij de verkiezingen. Het belastingbiljet moet niet worden gebruikt als een stembiljet. Ik zeg het wat anders als de heer Christiaanse, die deze bewoordingen wellicht niet zo gelukkig vindt, maar wij zijn het erover eens dat de fisicus geen uitzonderingen op deze grond kan toestaan.

De heer Veen heeft nog eens gevraagd naar het effect van de accijns-

verhogingen voor tabak. Hij vroeg, of daardoor Nederlanders in België hun sigaretten zouden kunnen gaan inslaan. Dit is een belangrijke overweging bij de besluitvorming over dit onderwerp geweest.

Wij zouden natuurlijk het paard achter de wagen spannen, als wij de accijns zodanig zouden verhogen dat Nederlanders in belangrijke mate in België sigaretten zouden gaan kopen. Dan zou het middel erger zijn dan de kwaal. Wat zijn de prijsverhoudingen? Op het ogenblik kost een pakje sigaretten in België f 2,85 à f 2,90 omgerekend in Nederlands geld.

Dat is vrijwel gelijk aan de f 3, die wij nu hebben. Volgend jaar wordt dit bedrag volgens het voorstel bij ons f 3,25. Wij hebben weliswaar geen exacte gegevens over de omvang van de verkopen van sigaretten in België aan Nederlanders, maar wij denken dat f 0,35 niet voldoende zal zijn om Nederlanders in belangrijke mate over de grens te laten gaan om daar hun sigaretten in te kopen. Ik denk dat bij de trek van Nederlanders over de grens om inkopen te doen allerlei andere factoren een rol spelen, waarin geen wijziging optreedt, ik verwacht daarom dat effect niet.

Ten slotte merk ik nog het volgende op. De Minister zinspeelde erop dat ik een negatieve aanduiding heb gegeven van waar wij de retributies zullen zoeken, met andere woorden waar wij deze niet zullen zoeken. Als ik mij goed herinner heb ik gezegd dat wij deze niet zullen zoeken in de culturele en educatieve sfeer.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **Voorzitter:** Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Zoon** (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het zal bekend zijn, dat mijn fractie zeker geen tegenstander is van accijzen op genotmiddelen. Wij zouden dan ook onze steun aan het ontwerp, inhoudende verhoging van de accijns op alcohol, hebben gegeven, ware het niet dat wij het onjuist vinden, dat ons de mogelijkheid wordt onthouden, te beordelen of f 25 mln. verminderde opbrengst wordt gedekt door een retributieverhoging waarmee wij het eens zouden kunnen zijn. Wij zullen derhalve onze stem aan het wetsontwerp niet geven. Maar het spijt ons wel!

Het wetsontwerp 16 452 wordt zonder stemming aangenomen.

Het wetsontwerp 16 475 wordt zonder stemming aangenomen.

Zoon

De **Voorzitter**: De aanwezige leden van de fracties van de PvdA, de CPN en de PSP wordt aantekening verleend, dat zij geacht wensen te worden, tegen het wetsontwerp te hebben gestemd.

Het wetsontwerp 16 500 wordt zonder stemming aangenomen.

De **Voorzitter**: De aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D'66, de CPN en de PSP wordt aantekening verleend, dat zij geacht wensen te worden, tegen het wetsontwerp te hebben gestemd.

De wetsontwerpen 16 501 en 16 502 worden zonder stemming aangenomen.

De **Voorzitter**: De aanwezige leden van de fracties van de CPN en de PSP wordt aantekening verleend, dat zij geacht wensen te worden, tegen deze wetsontwerpen te hebben gestemd. Nu onze agenda voor vandaag is afgehandeld, rest mij nog u allen heel goede feestdagen en een voorspoedig nieuwjaar toe te wensen.

Sluiting 16.00 uur.

Lijst van besluiten:

De Voorzitter heeft na overleg met het College van Senioren besloten om:

a. het voorbereidend onderzoek van de volgende wetsontwerpen te doen houden op 13 januari 1981:

I. door de vaste Commissie voor Landbouw en Visserij: Agrarisch grondverkeer (15 969).

II. door de vaste Commissie voor Verkeer en Waterstaat:

Regelen inzake het onttrekken van grondwater en het kunstmatig infiltreren van water in de bodem (Grondwaterwet) (13 705);

Wijziging van de Wet houdende regelen inzake het onttrekken van grondwater en het kunstmatig infiltreren van water in de bodem (15 839).

b. de destijds overeengekomen data voor voorbereidend onderzoek en openbare behandeling van de hoofdstukken XII (Verkeer en Waterstaat) c.a. en XVI (C.R.M.) te doen vervallen in verband met de omstandigheid dat de Tweede Kamer de desbetreffende wetsontwerpen dit kalenderjaar niet meer zal afdoen.

Lijst van ingekomen stukken met de door de Voorzitter ter zake gedane voorstellen:

1°. de volgende door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen ontwerpen van wet:

Onderbewindstelling ter bescherming van meerderjarigen (15 350);
Agrarisch grondverkeer (15 969);
Verhoging van de alcoholaccijns (16 500);

Verhoging van de accijns van benzine (16 501);

Verhoging van de accijns van sigaretten en kerftabak (16 502);

Verlenging van de werkingsduur van de Tijdelijke Wet Arbeidsvoorwaarden collectieve sector (16 524).

Deze wetsontwerpen zijn, c.q. zullen worden gesteld in handen van de desbetreffende vaste commissies.

2°. Wijziging van hoofdstuk IXA (Nationale Schuld) van de begroting van uitgaven van het Rijk voor het jaar 1980 (verzamelontwerp; eerste wijzigingsvoorstel (16 423);

Intrekking van de wet van 1 november 1962 (Stb. 483) betreffende heffing van een bijzondere belasting door de provincie Friesland (16 480);

Wijziging van hoofdstuk VIII Departement van Onderwijs en Wetenschappen) van de rijksbegroting voor het dienstjaar 1977 (16 257);

Naturalisatie van Alves Da Silva, Fernando Jorge en 25 anderen (16 436);

Naturalisatie van Arun, Esmer en 24 anderen (16 437);

Naturalisatie van Ajoku, Jonathan en 25 anderen (16 438);

Naturalisatie van Angyán, Gábor Sándor en 23 anderen (16 439);

Naturalisatie van Agouzoul, Mohamed en 23 anderen (16 444);

Naturalisatie van Badal, Mangaldei en 20 anderen (16 457);

Naturalisatie van Beehary, Robert Berty en 25 anderen (16 458);

Naturalisatie van Abel Rahman, Mohamed en 25 anderen (16 459);

Naturalisatie van Amlacher, Paul en 22 anderen (16 460);

Naturalisatie van Al-Mulla, Farid en 23 anderen (16 461);

Naturalisatie van Abdul, Azeez en 30 anderen (16 462);

Naturalisatie van Abdul, Hamid en 24 anderen (16 463);

Naturalisatie van Brito, Ricarda Maria en 23 anderen (16 464);

Naturalisatie van Assefa, Taye en 25 anderen (16 477);

Naturalisatie van Abelshausen, Johannes Antoon Frederik en 26 anderen (16 478);

Naturalisatie van Andrew, Abid Anselm en 23 anderen (16 497);

Naturalisatie van Baal, Peter Everhard en 22 anderen (16 498);

Naturalisatie van Goenawan, Margaretha Margie en 19 anderen (16 514);

Naturalisatie van Agbeko, Jacob Abey en 21 anderen (16 515);

Naturalisatie van Biber, Anna Resi Anthonia en 24 anderen (16 516);

Naturalisatie van Brings, Hans Wilhelm en 26 anderen (16 517);

Naturalisatie van Alves Fortes, Domingos en 25 anderen (16 522).

Deze wetsontwerpen zijn inmiddels gesteld in handen van het College van Senioren;

3°. de volgende regeringsmissives:

een, van de Minister van Buitenlandse Zaken, ten geleide van de nota inzake het Surinamebeleid;

een, van de Minister van Sociale Zaken, ten geleide van het Jaarverslag van de Arbeidsinspectie over 1979;

een, van de Minister van Buitenlandse Zaken, ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 van de Grondwet, houdende mededeling van de tekst van de op 1 augustus/2 september 1980 te Genève tot stand gekomen briefwisseling tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Naties, houdende een overeenkomst betreffende een vergadering te 's-Gravenhage van 22 tot 26 september 1980 van de rapporteursgroep van de Economische Commissie voor Europa inzake lichten en lichtsignalen (Trb. 1980, 179);

een, van alsvooren, ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 van de Grondwet, houdende mededeling van de op 13 augustus/10 september 1980 te Madrid tot stand gekomen briefwisseling houdende een overeenkomst tussen de Nederlandse Regering en de Spaanse Regering betreffende de status van de leden van de Nederlandse delegatie naar de tweede vervolgbijeenkomst van de conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE) (Trb. 1980, 179);

een, van de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, de heer Wallis de Vries, ten geleide van de brochure 'Sportieve recreatie in gemeenten'.

De Voorzitter stelt voor deze missives voor kennisgeving aan te nemen.

De bijlagen zijn nedergelegd ter griffie ter inzage voor de leden;

De bijlagen zijn nedergelegd ter griffie ter inzage voor de leden;

4°. de volgende missives:

een en twintig, van de Directeur van het Kabinet der Koningin, houdende mededeling van de goedkeuring door

Sociaal-economisch en fiscaal beleid

1981

Dekkingsplan

Regeling van werkzaamheden

Ingekomen stukken

H.M. de Koningin van een aantal ontwerpen van wet, aangenomen in de vergaderingen der Kamer van 30 september, 14 en 28 oktober en 4 en 18 november 1980;

een, van het dagelijks bestuur van het Havenschap Delfzijl, ten geleide van de notulen van de vergadering van de raad van bestuur van 6 november 1980;

een, van de voorzitter van de AVRO, ten geleide van het rapport 'Politieke voorkeuren even voor de Jaarwisseling '80-'81, deel I, dd. 2 december 1980;

een, van de Raad van Beheer van de Nederlandsche Omroep-Zender-maatschappij N.V., ten geleide van het verslag over de gang van zaken in 1979;

een, van het dagelijks bestuur van het Havenschap Vlissingen, ten geleide van het verslag van de vergadering van de Raad van bestuur dd. 15 oktober 1980, betreffende de 1e begrotingswijziging 1980, de begroting 1981 met 1e wijziging, de wijziging verordening onderhoudsbelasting en de wijziging havengeld en precariorechten.

De Voorzitter stelt voor deze missives voor kennisgeving aan te nemen.

De bijlagen zijn nedergelegd ter griffie ter inzage voor de leden;

5° de volgende geschriften:

een, van R. Zonneveld e.a., te Zutphen, betreffende geweigerde toegang tot een bar-dancing te Zutphen.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor Justitie;

twee, van H. van Lankvelt, te Boekel, betreffende het vraagstuk van de abortus provocatus;

een, van E. C. Beurier, te Almelo, betreffende alsvoren;

een, van P. Wapstra, te Purmerend, betreffende alsvoren.

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissies voor Justitie en voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne,

een, van het college van burgemeester en wethouders der gemeente Nuth, houdende een adhesiebetuiging aan de door de raad der gemeente Eygelshoven aangenomen motie betreffende gemeentelijke herindeling van Zuid-Limburg.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat;

een, van de Landdrost van de Zuidelijke IJsselmeerpolders, ten geleide van een tweetal door de adviesraad van het openbaar lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolders aangenomen moties over resp. de groeitaak van Almere en de daarvoor benodigde financiële middelen.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissies voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat en voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening;

een, van het college van burgemeester en wethouders der gemeente Weststellingwerf, ten geleide van een tweetal moties inzake de aardgastarieven;

een, van W. van der Sanden, te Brunssum, betreffende alsvoren;

een, van het college van burgemeester en wethouders der gemeente Bergen op Zoom, ten geleide van een door de Raad van die gemeente aangenomen motie inzake uitbreiding General Electric Plastics B.V..

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor Economische Zaken;

een, van het college van burgemeester en wethouders van de raad der gemeente Weststellingwerf, ten geleide van een door de raad van die gemeente aangenomen motie betreffende de bestaansmogelijkheden van kleine basisscholen.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen;

een, van A. Neuteboom, te Rotterdam, betreffende het vraagstuk van de werkloosheid.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissies voor Economische Zaken en voor Sociale Zaken;

een, van de Partij van de Arbeid, gewest Noord-Holland-Noord, ten geleide van een motie betreffende de vuilstortplaats Volgermeerpolder te Broek in Waterland;

een, van het college van burgemeester en wethouders der gemeente Broek in Waterland, ten geleide van een motie betreffende alsvoren.

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne;

een, van het college van burgemeester en wethouders der gemeente Tiel, ten geleide van een door de raad van die gemeente aanvaarde motie betreffende de sluiting van de kerncentrale Dordewaard.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissies voor Economische Zaken en voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne;

een, van de provinciale staten van Gelderland, betreffende de vorming van een nieuwe provincie IJsselland.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat.

